

Конгрес **У**країнських **Н**аціоналістів

Змагатимеш до поширення сили, слави, багатства і величі Української Держави

НАЦІЯ І ДЕРЖАВА

e-mail: nacija@ukr.net www.cun.org.ua Листопад 2017 року № 11 (654)

25 ЛИСТОПАДА – ДЕНЬ ПАМ'ЯТІ ЖЕРТВ ГОЛОДОМОРУ

25 листопада 2017 року, субота, – День пам'яті жертв Голодомору. Цього дня Україна і весь демократичний світ вшановують пам'ять семи мільйонів невинних жертв Голодомору – геноциду, заподіяного Москвою українській нації з метою її знищення

У 1932–1933 роках на нашій землі радянська влада організувала голод, вилучивши, експортувавши та просто знищивши продукти харчування. Органи державної влади, військові загони, міліція фізично заблокували мільйони українців у межах охопленої голодом території і прирекли на смерть. Мільйони жінок, чоловіків і дітей померли в жорстоких муках… Смерть мільйонів українців ніде не була зафіксована… Замордовані голодом не були поховані, як того вимагає елементарна людяність…

Спогади тих, хто вижив, архівні матеріали та дослідження вчених підтверджують, що в 1932–1933 роках радянська влада вчинила злочин геноциду проти української нації з метою недопущення виходу України із складу Радянського Союзу. Цих людей вбили, бо вони були частиною української нації, її хлібом насущним і основою життя. Їх убила тоталітарна країна – СРСР, державною політикою якої був терор.

Сьогодні ми, громадяни України, живемо у власній, незалежній державі, наявність якої могла б захистити наших пращурів в 1932-1933 роках, і через прагнення до якої їх знищили.

Наш моральний обов'язок – вшановувати пам'ять жертв Голодомору та переказувати історію геноциду українців кожному новому поколінню.

Пам'ять про Голодомор – це виклик українофобії, ненависті, грубим порушенням прав людини, дискримінаціям та геноцидам.

На території Меморіалу жертв Голодомору 25 листопада відбудуться скорботні заходи за участі перших осіб держави, представників всіх релігійних конфесій, громадськості, медіа та гостей столиці.

Офіційні заходи розпочнуться о 14.00. О 16:00 буде оголошено загальнонаціональну хвилину мовчання та акцію «Запали свічку».

Засвітіть свічку – у вікні вдома, в Меморіалі жертв Голодомору в Києві чи біля пам`ятних знаків у вашому місті і селі – в пам'ять про мільйони вбитих і тих, хто пережив геноцид.

ПЕРЕДПЛАТА–2018

ПЕРЕДПЛАТІТЬ ГАЗЕТУ «НАЦІЯ І ДЕРЖАВА» НА 2018 РІК

Редакція часопису «Нація і Держава» звертається до своїх читачів, до всіх українців із закликом передплатити наш часопис на 2018 рік.

Як і нині, газета виходитиме форматом А3, на шістнадцяти сторінках, раз на місяць. Як і сьогодні, її творитимуть ентузіасти-волонтери, які, як відомо, працюють без гонорарів і будь-якої винагороди. Єдине джерело фінансування часопису – передплатники. Коштів від передплати вистарчає на друк і доставку «Нації і Держави» до читача, але не більше. Тож редакція насамперед і звертається до своїх читачів із проханням залишатися ними і наступного року та ще й залучити до нашого читацького кола нових людей. Багаті із мільйонними статками, які заради їх примноження нині перебувають на підтанцьовці у влади, переймаються аж ніяк не становищем патріотичних видань, втім, як і долею держави. Тому ми звертаємося до громадянського суспільства, до українців із закликом: передплатіть «Націю і Державу», газету, яка намагається відродити національну свідомість, гідну поставу громадян. Лише тоді «оживе добра Слава, Слава України».

Повідомляємо, що наступного року вартість видання з доставкою для розповсюдження на території України не змінюється і далі становитиме:

на 1 міс. – 10,80 грн;
на 3 міс. – 32,40 грн;
на 6 міс. – 64,80 грн;
на рік – 129,60 грн.

Закінчення на 2-й стор.

ВИБОРИ НА ЛЬВІВЩИНІ

НАШІ В МІСТІ

Вибори в новоутворених об'єднаних територіальних громадах мають свій колорит і специфіку. Вони є одночасно новими, неначе неорана земля. А з іншого – це та сама флора партій, які намагаються впроваджувати ті самі традиції політичного землеробства і тваринництва, що і в дорослих, себто великих виборах. Тож мають місце і каруселі, і заборонені види агітації, дрібний та крупніший підкуп, а також деякі інші жанри виборчого шулерства. Зрештою, ролі й виконавці формують сюжет вистави під назвою «вибори до ОТГ».

Нещодавно на Львівщині (як і по Україні) відбулися такі вибори. Конгресівці Львівської обласної організації взяли активну участь у виборчому змаганні Великомостівської об'єднаної громади Сокальського району та громади містечка Рудки на Самбірщині. Слід зауважити, що так звані стартові можливості у наших місцевих партійних команд були різними. Адже на Сокальщині у нас уже традиційно хороші результати, які беруть початок з того часу, як ми разом з незалежністю України отримали серед інших посаду очільника району. Були у нас і голови рад, і голови міст, і депутати міського, районного та обласного рівнів. Ця приємна традиція має міцні корені, тому приносить стабільні виборчі врожаї. Зараз у нас найбільша фракція у райраді. Щоправда, здобути керівне крісло у ній не вдалося внаслідок шахрайства деяких політичних гравців. Натомість, міським головою Сокаля таки став конгресівець. Депутата облради ми маємо теж із Сокальського терену. Він плідно та активно працює. Шкода лишень, що змушений був іти свого часу під прапорами іншої політичної сили. Але лав партії він не полишав і націоналістом залишився. Нещодавно і головою РДА стала наша людина, що підтверджує політичний авторитет КУНу на Сокальщині. Шахтарська Великомостівська дільниця району не була козирем Конгресу в цьому регіоні. Тим не менше до ради цієї ОТГ за результатами останніх виборів обрано двох депутатів від нашої партії.

На Самбірських обширах традицій дещо слабші. У цьому регіоні ми теж мали місцевих та обласних обранців, а також і міського голову в райцентрі. Але кількісно наших представників у місцевій владі на Самбірщині було все-таки менше. Та на останніх виборах у містечку Рудки Конгрес отримав два мандати в місцевій раді.

Отже, що ж ми здобули?

У виборчих перегонах на Великомостівському терені брали участь 15 політичних сил, з яких лише 9 подолали 5-відсотковий бар'єр: «Свобода» – 6, БПП, «Батьківщина», НРУ, «УКРОП» – по 3, «Народний фронт», «Громадянська позиція», «Самопоміч» та КУН – по 2 (5,35%). Депутатами від Конгресу стали Марія Занько – керівник гуртка місцевого Будинку учнівської творчості та Володимир Рехміцький – директор Бутинського НВК школи – ДДУ. У Рудках депутатами стали Зеновій Гіль та Софія Гурська. Серед партій маємо такі показники:

БПП «Солідарність» – 26,2 % (7 мандатів)
«УКРОП» – 14,4 % (4 мандати)
«Батьківщина» – 11,4 % (3 мандати)
«Народний контроль» – 9.4% (3 мандати)
КУН – 9,1 % (2 мандати)
«Свобода» – 7,27 % (2 мандати)
Партія Ляшка – 7,11% (2 мандати)
«Громадянська позиція» – 5,9% (2 мандати)
«Самопоміч» – 5,6 % (1 мандат)
АПУ – 3,4 % (0 мандатів)

Приємна несподіванка сталася у гірськолижному Славську, де до селищної ради обрана наша членкиня, яка йшла на вибори, щоправда, самовисуванцем. У рідного селища Наталі Улинець, журналістки, політолога та гірськолижниці, Славська зараз вимальовується міцна перспектива розвитку і великі шанси стати другим Буковелем.

Вітаємо наших звитяжців!

Ігор ДАНИЛИХА

ВТРАТА

ПРОСТИ І ПРОЩАВАЙ

Конгрес Українських Націоналістів щиро сумує у зв'язку з непоправною втратою. Тринадцятого листопада 2017 року, на 82-му році життя, несподівано відійшов у засвіти відомий громадсько-політичний діяч, один із засновників Конгресу Українських Націоналістів, соратник Слави Стецько, вірний син України, професор Львівської національної академії мистецтва Ярослав УЛЬГУРСЬКИЙ.

Він народився 24 серпня 1936 р. у селі Щеп'ятин, Томашівського району Польщі в українській патріотичній, християнській родині Євгенії та Олекси Ульгурських, яка віддано служила українській справі. Так, у боротьбі за волю України в лавах Української Повстанської Армії загинули батько покійного та рідний дядько. Під час операції «Вісла» родина Ульгурських змушена була залишити рідне село та переїхати на Львівщину.

1961 року Ярослав закінчив Львівський інститут прикладного та декоративного мистецтва, де залишився працювати як талановитий митець. Протягом 1989–2001 рр. завідував кафедрою проектування інтер'єрів ЛНАМ.

Ярослав Ульгурський залишив по собі вагомий творчий спадок. Серед його найважливіших творів – проект будинку-музею та оформлення експозиції видатного українського композитора Миколи Леонтовича в родинному селі Марківка Вінницької області, який був завершений у 1977 році, а також проекти експозицій музею Івана Франка у Львові, Музею Релігії та Історичного музею. У творчому доробку Ульгурського – портрети українських національних героїв, провідників Степана Бандери, Ярослава Стецька, Слави Стецько та інших відомих діячів українського національно-визвольного руху.

Відзначений державною нагородою «Відмінник освіти України», лауреат премії Держбуду України за проект та оформлення інтер'єрів. За сприяння у відродженні єдиної помісної Української церкви Київської традиції Патріарх Київський і всієї Руси-України Філарет нагородив Ярослава Ульгурського орденом Святого рівноапостольного князя Володимира Великого III ступеня.

Задовго до відновлення Незалежності України Ярослав Ульгурський належав до когорти української патріотичної інтелігенції, яка своєю непохитною позицією змагалася за відновлення Української Держави і своїм прикладом наближала цей Великий день.

У 1990 р. Ярослав Ульгурський познайомився із Славою Стецько і став її вірним побратимом, вступивши до лав Конгресу Українських Націоналістів. Належав до складу найвищого керівництва партії, як моральний авторитет Конгресу, очолював Етичну комісію Конгресу Українських Націоналістів.

Перебуваючи в поїздках на Львівщині, Слава Стецько завжди зупинялася в родинній оселі Ярослава Ульгурського. Дім цієї сім'ї гостинно зустрічав багатьох українських націоналістів, таких як професор Омелян Кушпета із Нідерландів, професор Григорій Васькович із Німеччини та інших.

Як справжній подвижник, він жив і творив для української нації та її держави. І відійшов в інший світ з думою про майбутнє України. Сумуючи разом з рідними та близькими друга Ярослава, ми схиляємо голови перед його світлою пам'яттю, щиро співчуваємо його дружині Ганні, дітям Євгенії та Назареві, усім рідним, які нині перебувають у великій скорботі. Молимо Всевишнього, аби оселив Його душу там, де праведні спочивають.

Прости і прощавай, друже…

Степан Брацюнь,
Голова Конгресу Українських Націоналістів

ПЕРЕДПЛАТА–2018

ПЕРЕДПЛАТІТЬ ГАЗЕТУ «НАЦІЯ І ДЕРЖАВА» НА 2018 РІК

АЕРОПОРТ – НОВІТНІ КРУТИ

В усі часи впродовж понад тисячолітньої історії України, за її долю завжди вболівали прості українці, для яких не гроші, а Батьківщина – найвища цінність. 2014-го вони першими пішли захищати Схід України. І гинули першими. Їхні побратими, разом з якими ними стали на прю з найлютішим ворогом України і залишилися живими, сьогодні захищають не лише незалежність і територіальну цілісність нашої держави, а й її честь і гідність. І свою також. Колись втрата таких притаманностей була найбільшою ганьбою для наших славних прадідів. Зганьблені чи принижені, вони вимагали сатисфакції, а не одержавши її, відновлювали честь роду у прийнятний для них спосіб.. Нащадки, які генетично успадкували від пращурів лицарську безстрашність і непокору, не могли змиритися з тавром перепудженого колаборанта, який покірно, без жодного пострілу, здав Крим у московське рабство. Вони не захотіли жити з тавром кінецьсвітньої ганьби і вирішили власною кров'ю змити її з понівеченої, але найдорожчої в світі рідної землі. Честь і гідність Вітчизни наші чоловіки захищали… в Донецькому аеропорту. Маленький клаптик начебто нічийної землі, що наскрізь прострілювався ворогом, з якого майже не було шансів вийти живим, став символом нескореності української нації. Аеропорт – це новітні українські Крути, де майже через сто років наші юні хлопці й дорослі чоловіки показали всьому світові, що для них честь і свобода – найвищі цінності, що краще вмерти стоячи, ніж жити на колінах. Своїм подвигом сучасні аристократи духу повернули колишню добру славу українському воїнству, українській нації. Такою була мотивація «безумства хоробрих», слава яких не вмре, не поляже.

«...ПЕРШИМ ВОРОГА СТРІЧАЮ»

А який стосунок, скаже читач, має подвиг захисників Донецького аеропорту до передплати «Нації та Держави»? Має! Прямий і безпосередній. Адже, як говорили мудрі мужі – засновники ініціативи «Першого грудня», нічого в Україні не зміниться доти, доки не зміняться її люди. Редакція нашого часопису долучається до цієї великої і величної місії. Щоб українці повірили в себе, в силу своїх можливостей, вони мають дізнатися і повірити в могутній потенціал своєї нації, а саме: в її нескореність і вольелюбство, глибинний інтелект (хіба дорога в Космос та його освоєння відбулися б без українців К.Ціолковського, В.Кондратюка, С.Корольова, П.Поповича? Далебі, ні), чесність і безкорисливість (наші пращури найдужче зневажали брехунів і крадіїв), взаємодопомогу й підтримку ближніх (славнозвісні толоки на будовах), піклування про малих і старих – переліку таких доброчесних рис не буде кінця. Та маємо сказати й про ті прикрі звички, яких українці набралися від диких наїзників, які навіть наші приказки змінили. Приміром, у сиву давнину українці казали «Моя хата скраю, першим ворога стрічаю», демонструючи тим самим громадянську відповідальність і відвагу. Та під впливом і тиском зайд друга частина прислів'я щезла, й залишилося отаке собі жлобське «Моя хата скраю…», мовляв, наплювати мені на всіх, на ваші клопоти й ідеї, на ваші прагнення зробити рідну землю квітучою, натомість появилося оте бридкеньке: а мені «всьоравно». А нам – ні! Нам неоднаково.

Ми ніколи не запобігали перед владою. Слава Богу, не руйнували Українську державу чварами і не надавали газетні шпальти для паплюження суперників тим, хто за всяку ціну хоче дістатися до влади, бо розглядає її як джерело збагачення та вседозволеності. Паплюження всіх і вся – шлях в нікуди, а точніше, до безодні. Адже ні політики, ні державні діячі, які дійсно дбають про долю і престиж держави, ніколи не вдаватимуться до примітивних і брутальних методів розв'язання проблем, а вирішуватимуть їх, нехай впродовж днів і ночей, але в тиші кабінетів, а тоді, з колективним рішенням, стануть перед очі народу.

ПРО МОРАЛЬНІ ЗАКОНИ

Етичні норми в поведінці владоможців мають стати для них моральним законом. Сьогодні наш народ живе у злиднях, тож його змушують тішитися підвищенням пенсії, навіть якщо в мільйонів пенсіонерів це «зростання» не сягнуло і 200 гривень. Він може й радів би, наш довготерпеливий народ, якби оту загальнонаціональну скруту переживали всі. Як, приміром, у Великобританії під час Другої Світової війни, коли родина прем'єра Черчілля отримувала продукти харчування за тими ж встановленими мірками, що й усі британці. Схоже, наші правителі катастрофічно далекі від народу і не здогадуються, що українець може пережити скруту, холод і голод, але ніколи не змириться з приниженням його гідності. Навіть якщо він якийсь час промовчить, то аж ніяк не забуде, і накопичена образа вибухне з нечуваною силою. Чим думали ті правителі, які, жируючи на народній біді, встановлюють захмарні зарплати суддям – аби ті не брали хабарів, керівникам таких структур, як «Нафтогаз» чи Укрзалізниця – аби не крали, безсоромно і публічно обговорюючи саме таку блюзнірську мотивацію – підкуп?

Принагідно нагадаємо, що українці дуже терпеливі, але коли ті, які не бояться гніву Всевишнього, демонстративно їх зневажають і принижують, купуючи «чесність» небожителів хабарами з державної кишені у вигляді непомірної платні, а народу кидаючи об'їдки з корупційних столів, то помста упосліджених може бути страшною і морально законною, тобто справедливою. І не треба, щоб нас виводили на Майдан ті, які, вмостившись у депутатські крісла, раптом розбагатіли, але при своїх мільйонах не пожертвували бодай десятину на порятунок дітей, яких в Україні не можна оперувати через забаганки відомої пані, тож везуть їх рятувати до Білорусі. У нашій скрутній для простих людей ситуації всі багатії мали б добровільно пожертвувати половину своїх статків на дві програми: здоров'я нації та оборону (тобто новітнє озброєння, зроблене в Україні її геніальними людьми).

ГАЗЕТУ – ВОЇНАМ

Ми знаємо, що наш часопис із задоволенням читають воїни, але наші можливості обмежені десятком-другим примірників. Саме тому редакція звернулася до наших прихильників з проханням подбати про те, щоб «Націю і Державу» читали на Донбасі і наші воїни, і звичайні мешканці. Нашу ініціативу підтримала і пропагувала відомий автор часопису Марія Кисильова. І нас почули – не найбагатші, але найкращі, безперечно, люди, в тому числі, й пенсіонери. Так, для українських воїнів газету «Нація і Держава» на 2018 рік передплатили М.Кисильова, Г.Гаврилюк, П.Гаврилюк, М.Дмитрів, Я.Гаврилюк та Т.Мінченко із Чернівців. Редакція часопису високо цінує такий шляхетний вчинок благородних людей і складає їм сердечну подяку, а також вірить, що їхній почин підтримають інші люди, які хочуть долучитися до величної місії – впливати на моральний стан суспільства на прикладах з української історії та життя наших сучасників, зокрема, воїнів, які з честю виконують головний обов'язок чоловіка – бути захисником родини, оборонцем України.

Марія БАЗЕЛЮК

Закінчення. Початок на 1-й стор.

Наші корпункти

Вінниця	Гусар Віталій	(097) 371-12-71
Дніпро	Фурман Анатолій	(050) 695-83-48, (097) 243-71-72
Донецьк	Олійник Марія	(062) 337-23-48
Запоріжжя	Тимчина Василь	(0612) 67-31-82
Івано-Франківськ	Салига Роман	(0342) 53-11-35
Кам'янське	Чередниченко Олександр	(098) 242-54-87
Кропивницький	Тріщенко Віктор	(0522) 36-95-25
Київська обл.	Сахацький Олександр	(04597) 4-92-93
Київ	Шепетюк Юрій	(044) 278-63-89, 279-68-34
Кривий Ріг	Мельник Олександр	(096) 298-19-56
Луцьк	Максимович Олег	(050)-132-00-42
Львів	Динилиха Ігор	(0322) 38-67-63
Миколаїв	Салтиченко Михайло	(067) 942-64-71
Одеса	Роговський Дмитро	(063) 790-15-37
Полтава	Сороковий Віталій	(095) 315-73-10
Рівне	Бідюк Юрій	(050) 435-34-34
Суми	Друзь Віктор	(096) 485-67-37
Тернопіль	Ткач Володимир	(098) 711-05-50
Харків	Дяків Богдан	(057) 716-02-18
Херсон	Реуцький Іван	(097) 285-32-96
Хмельницький	Бенюк Ніна	(8096) 362-72-23
Черкаси	Савченко Максим	(067) 647-35-24
Чернівці	Лютик Віктор	(050) 540-16-81, (097) 235-60-20
Чернігів	Рябченко Валерій	(04622) 4-38-81

АКЦЕНТИ

КАТАЛОНСЬКИЙ РАХУНОК

Сергій БОРЩЕВСЬКИЙ
експерт Центру дослідження Росії

На другий день після т. зв. референдуму 1 жовтня впливова «Вашингтон пост» надрукувала редакційну статтю під заголовком «Каталонія провела референдум, Росія виграла». Перемога однак видається доволі примарною, і світовій, передусім, європейській спільноті саме час поміркувати над тим, як обернути цей тактичний виграш на стратегічну поразку Кремля. Втім, про все по порядку.

Чи вигідний був Росії референдум у Каталонії? Безперечно. Світові, в тому числі іспанські ЗМІ, відзначають зацікавленість Москви у дестабілізації Європейського Союзу, намаганні відволікти в такий спосіб увагу від власних дій на Кримському півострові, на Донбасі та Сирії, спробі легітимізувати проведений і не визнаний світовою спіль-

нотою псевдо референдум у Криму. Немарно 20 жовтня, виступаючи в Сочі на 14-му щорічному засіданні т.зв. Валдайського міжнародного дискусійного клубу, Владімір Путін за чекістською звичкою спробував перекласти з хворої голови на здорову, звинувативши країни ЄС у подвійних стандартах і підтримці сепаратистських рухів на континенті. Втім, час для таких заяв, здається, вже минув. Події останніх років навчили незаангажованих світових лідерів та ЗМІ очевидної істини: коли маєш справу з шулером, треба не слухати, що він говорить, а стежити за руками.

Звичайно, приймаючи 3 жовтня в Кремлі вірчі грамоти у нового посла Іспанії в Росії Ігнасіо Ібаньєса, Владімір Путін назвав проблему Каталонії внутрішньо іспанською, але хіба міг він офіційно заявити щось інше? Однак кремлівський коротун, як відомо, людина мстива, а для помсти саме Іспанії (про це навіть іспанські ЗМІ чомусь не згадують) він має принаймні три вагомі причини. По-перше, іспанська влада послідовно бореться з осілою в цій країні після розпаду СРСР російською мафією, сліди якої ведуть до найближчого оточення та самого президента Росії. По-друге, Іспанія підтримує всі санкції, накладені на Росію за її дії в Україні та Сирії, що порушують міжнародне право. І по-третє, Іспанія, як член НАТО, взяла на себе відповідні зобов'язання, і сьогодні її літаки патрулюють повітряний простір над Балтією.

Огляд іспанських ЗМІ за останній місяць свідчить, що в цій країні чудово розуміють залаштункову роль Москви, яку газета «Ла Расон» 27 вересня метафорично окреслила в заголовку "Довга тінь Росії ширяє над референдумом у Каталонії". І коли 19 жовтня МЗС Росії турботливо застерегло, що «не виключене серйозне загострення ситуації в Каталонії» і що там можливі «масові демонстрації та сутички», в Іспанії розуміли, що це не занепокоєння, а радше своєрідна вказівка своїй агентурі на Піренеях.

Іспанські ЗМІ не оминають увагою і такі кумедні випадки, як оприлюднена вже 3 жовтня (через день після референдуму) ініціатива клубу другого дивізіону «Єнісей» з Красноярська, який на своїй сторінці в твіттері запропонував «Барселоні» залишити чемпіонат Іспанії й виступати у російській футбольній лізі. А телеканал «Публіко» в матеріалі «Каталонія вже має одного могутнього міжнародного союзника: Південна Осетія відкриває посольство в Барселоні» позначущався з «візиту» до Каталонії Дмітрія Медоєва, близького до Путіна «глави МЗС» відтятої від Грузії республіки, «незалежність» якої на сьогодні визнали Росія, Нікарагуа, Венесуела та карликова держава Науру (за назвою одноіменного острова в Тихому океані з населенням трохи більшим за 10 тисяч осіб).

Не випадають з уваги іспанських ЗМІ, а отже й владних структур та громадськості, і відверті провокації (незалежно від того, на яку аудиторію – російську чи зарубіжну – вони розраховані) на кшталт заголовку в газеті «Взгляд»: «Кримська весна» переміщається в Піренеї». Однак найбільш резонансними обіцяють стати дві публікації. Одна з них – це оприлюднене 24 жовтня журналістське розслідування інтернет-видання «Ель Конфіденсіаль» про фінансування Сбєрбанком Росії агенції у Вашингтоні, з якою влада Каталонії уклала угоду про інформаційно-іміджеву підтримку, та особливо звернення від 16 жовтня речника іспанської Народної партії у фракції Європейської народної партії Естебана Гонсалеса Понса до колег-депутатів Європарламенту, в якому іспанський парламентар пообіцяв оприлюднити ближчим часом докази підтримки Росією сепаратизму в Каталонії.

Це справді серйозна заява, важлива тим, що виклик Росії кидає країна – член ЄС і НАТО. В цей момент іспанській стороні може прислужитися досвід України з протидії російській пропаганді. Сподіваюся, що розуміють і в Мадриді, і в Києві. Бо якщо сьогодні дехто пише, що рахунок у каталонському референдумі 0:1, то час не лише зрівняти його, а й виходити вперед.

І останнє. Якщо вже цивілізований світ починає розуміти дестабілізуючу роль Росії, то треба зробити й наступний крок і усвідомити найголовніше: це не Путін придумав. Це Росія така. В демократичній країні «феномен Путіна» був би неможливий. Операція «Шатун» розпочалася не зараз, старт їй дав жовтневий переворот 1917 року, сторіччя якого дехто – хоч як це парадоксально – відзначатиме днями і в нашій країні. Просто Росія (під псевдонімом СРСР) спершу сподівалась на «світову революцію», згодом утворила Комінтерн, спонсорувала «братні» партії, партизанські рухи. Тепер змінилися лише адресати її підтримки, її спільники, але не сутність.

ВСІ МИ – ДІТИ ТВОЇ, УКРАЇНО!

ДОРОГОЦІННІ РЕЛІКВІЇ – ШКІЛЬНИМ ВОЛОНТЕРАМ

Нещодавно з ініціативи й за участі громадського діяча, представника Всеукраїнського конкурсу для шкільної молоді «Ми – діти твої, Україно!», славутчанина Василя Овчарука, а також завідуючої районним методкабінетом відділу освіти, молоді та спорту Славутської РДА Жанни Зубової, педагога-організатора Крупецького НВК Валентини Мельник, учасників бойових дій на Сході України – начальника відділу муніципальної інспекції при виконкомі Славутської міської ради Сергія Малярчука, а також інваліда війни Максима Бугрова в закладах освіти району проходила військово-патріотична акція: вручення Державних прапорів України із автографами учасників бойових дій на Сході держави, військовослужбовців 30-ї окремої механізованої бригади.

Ця військова частина ще кілька років тому стала першою в Збройних силах України, котра повністю перейшла на контрактну форму проходження військової служби. Протягом року бригада брала участь у бойових діях, а нині повернулася за ротацією в Новоград-Волинський – на місце свого постійного базування. Згодом знову вирушить на передову.

– Ідея даної акції, що символізує нерозривну єдність армії та народу, в мене виникла у День Незалежності, під час мого перебування на Хрещатику, коли там проходив військовий парад. На початку його кільком військовим частинам, що особливо відзначалися під

Василь ОВЧАРУК, член Головного Проводу Конгресу Українських Націоналістів, голова Кримської організації КУНу

час бойових дій на Сході України, вручалися сучасні бойові прапори та стяги доби УНР, – сказав перед початком наших відвідин закладів освіти району В.Овчарук. – Так, ця неоголошена «гібридна» війна нас багато чому навчила – ми отримали цілком боєздатну армію. І в цьому заслуга не лише держави, а й народу, особливо волонтерів, серед яких дуже багато школярів, їхніх батьків і вчителів.

Ось я й вирішив, що добре було би, якби на Державних прапорах залишили свої автографи бійці Новоград-Волинської бойової бригади, де служать представники всіх регіонів України, зокрема й Хмельниччини та нашої Славутчини, після чого ці реліквії вручити найактивнішим учасникам волонтерського руху – колективам загальноосвітніх шкіл Славутського району. Адже учні, їхні батьки, вчителі та працівники цих закладів збирали продукти харчування, засоби особистої гігієни, теплий одяг, плели маскувальні сітки, а діти ще й писали листи, виготовляли сувеніри, малювали, аби все це надійшло нашим захисникам на передову. Одне слово, підтримували й далі підтримують їх матеріально та морально. Багато наших земляків, у т.ч. й мешканців населених пунктів Славутчини, несуть бойову службу на Сході України, тому кожна школа району надавала їм, так би мовити, адресну допомогу, що є особливо необхідним і приємним для бійців.

Найпершим закладом освіти, який отримав цю символічну відзнаку з рук С.Малярчука, став Варварівський НВК. Державний прапор із автографами воїнів бойової військової частини Збройних сил України тут, як зрештою і в інших школах, було вручено в урочистій, піднесеній обстановці на загальношкільній лінійці, під дружні оплески присутніх.

Отож, віднині ці стяги-реліквії свято зберігатимуться й передаватимуться з покоління в покоління у таких освітянських закладах району як Варварівський, Улашанівський, Перемишельський, Жуківський, Іванівський, Миньковецький, Губелецький, Хоровецький навчально-виховні комплекси та Цвітоське навчально-виховне об'єднання.

Втім, акція із вручення прапорів-реліквій школам Славутчини триватиме й далі. Як і надання волонтерської допомоги закладами освіти району для наших захисників. Адже нині проходить черговий збір усього необхідного для учасників бойових дій на Сході країни, приурочений до Дня захисника України, який відзначатимемо разом із Днем українського козацтва та православним святом Покрови Пресвятої Богородиці – 14 жовтня. Слава Україні!

Олександр ДЕЙКАЛЮК
«Трудівник Полісся», ч. 40

З ЮВІЛЕЄМ!

ХАЙ РОКИ ВАШ ПОРІГ ОБМИНУТЬ!

Головний Провід Конгресу Українських Націоналістів і редакція газети «Нація і Держава» сердечно вітають дорогу подругу Ольгу Різниченко-Бондар із днем народження – цьогоріч ювілейним.

Ольга – одна із засновників Конгресу, член його Головного Проводу, соратниця Слави Стецько. Впродовж років активно співпрацює з часописом «Нація і Держава» як політичний аналітик і культурний оглядач.Її публікації завжди відзначалися глибоким аналізом актуальних проблем, креативністю їх висвітлення. Нині вони ще й вражають надзвичайною патріотичністю звучання: репортажі із фронту, розповіді про захисників України – ці та інші теми з-під пера тепер уже волонтера Ольги Різниченко не залишають наших читачів байдужими. Під час Революції Гідності вона була на Майдані від першого до останнього дня. Повернулася до Харкова, і далі її маршрут проліг на Донбас – як волонтера.

За своїм характером, інтелектом, організаторськими здібностями, дивовижною працездатністю вона – постать унікальна. Працюючи впродовж багатьох років у Харківському літературному музеї, Ольга зробила вагомий внесок у дослідження теми Розстріляного Відродження, стала автором багатьох експозицій та провідним фахівцем з цієї теми. За її проектом і концепцією у Харківському літмузеї було відкрито інтерактивну експозицію до 200-ліття Тараса Шевченка «Батько Тарас та його «блудні діти»: модерності, футуристи, неокласики». Крім того, Ольга наполегливо працює над дослідженням історії українського національно-визвольного руху.

Важко переоцінити працю нашої ювілярки за для відродження духовності української нації, її Церкви Київської традиції. Вона – титар Свято-Дмитрівської Церкви УАПЦ (м.Харків), член Братства Святого Апостола Андрія Первозванного.

Ольга Різниченко належить до когорти тих славних дочок України, які у найскладніші часи брали на себе тягар відповідальності за долю нації і якими пишається наша Вітчизна. Ми знаємо, що в нашої ювілярки багато планів. Тож вітаючи її, щиро зичимо міцного здоров'я, творчої наснаги, успіхів. Хай роки Ваш поріг обминуть!

Степан БРАЦЮНЬ,
Голова Конгресу;
Марія БАЗЕЛЮК,
редактор «Нації і Держави»

З ЮВІЛЕЄМ!

ХАЙ ЩАСТИТЬ ЗАВЖДИ Й В УСЬОМУ!

Головний Провід Конгресу Українських Націоналістів і редакція газети «Нація і Держава» щиро вітають друга Ігоря Данилиху із ювілеєм – 60-річчям від дня народження.

Партійний статус нашого побратима дуже поважний. Ігор Данилиха – член Головного Проводу Конгресу, Голова Львівської міської організації та голова Секретаріату Львівської ОО КУНу. Потужний потенціал його можливостей – організаційних та інтелектуальних – забезпечує поступ у діяльності партії, коли її ідеї трансформуються в чин. Треба мати неабиякий хист і багато енергії, щоб чималий обсяг партійної роботи поєднувати і з творчою, і зі службовою: він – заступник директора Музично-меморіального музею Соломії Крушельницької у Львові.

В народі кажуть: в дорогу виходь на світанку, тоді пощастить. Ігор Данилиха належить до тих людей, яких до невтомної та безкорисливої праці спонукають моральні цінності та подвижництво. З ними ще в неспокійні часи став в оборені української нації та її одвічних святинь. Так, у 80-их роках він був одним із засновників Товариства української мови ім.Т.Шевченка «Просвіта», згодом очолював його Шевченківську районну організацію. Також був у числі перших львівських рухівців.

І майже чверть століття Ігор Данилиха перебуває в лавах Конгресу Українських Націоналістів, фактично від його заснування та становлення. Його внесок у розбудову партії важко переоцінити. Аналітичні висновки та креативні пропозиції друга Ігоря завжди враховуються у діяльності Конгресу.

Редакція «Нації і Держави» вдячна Ігореві Данилисі за його оперативні та грунтовні матеріали, які високо цінують наші читачі за принципову позицію, за правду.

Сердечно вітаючи друга Ігоря з ювілеєм, щиро зичимо йому міцного здоров'я, добра, всіляких гараздів та успіхів у його благородній праці. Хай щастить Вам завжди й в усьому многії і благії літа.

Степан БРАЦЮНЬ,
Голова Конгресу Українських Націоналістів;
Марія БАЗЕЛЮК, головний редактор
газети «Нація і Держава»

ПОДВИЖНИКИ НАЦІЇ

Напередодні ювілею нашого давнього друга Ігоря Данилихи редакція газети «Нація і Держава» звернулася до ювіляра з проханням «сказати» слово про себе, а до його доньки Мар'яни – слово про Батька. Поміркувавши, вони погодилися, тож нині ми з вдячністю публікуємо їхні одкровення.

СЛОВО ПРО СЕБЕ

Свої здібності до малювання виявив ще у шкільному віці, перейнявши їх від батька та одної із сестер. Захоплювався особливо спортивними та козацькими сюжетами, тож неодноразово був караний за розмальовані з кінця зошити. Окрім традиційних стіннівок, учбових таблиць і плакатів, самостійно оформив кабінет фізики і хімії, включно з використанням фрагментів монументального розпису. До мистецького вишу вступити не вдалося з різних причин. Продовжив малювати у війську. Опісля працював на швейній фірмі «Маяк». Згодом вступив до Московського Заочного Університету, де закінчив своєрідний дизайнерський бакалаврат, а на 5 і 6 курси не пішов з географічних причин. У Москві, на жаль, залишилось багато вдалих творчих робіт. Продовжував працювати на «Маяку», де брав участь у створенні інтер'єру кафе, їдальні, медпункту, жіночої перукарні. Став керівником групи промеестетики. Впродовж майже п'яти років створював експозиційні павільйони «Маяка» на республіканських ярмарках Легпрому у Київському палаці спорту.

Ставши депутатом міської ради, був обраний секретарем комісії культури. Згодом перейшов на роботу на державну службу, зокрема до міського відділу культури. Саме отримані знання у Москві, а згодом і в Українській Академії Друкарства на редагуванні, допомагали в роботі у різних ділянках культури та мистецтва: монументальному будівництві, громадських заходах, релігійній сфері тощо. На початку 90-х був співорганізатором (разом з фірмою «Гердан») Всеукраїнського симпозіуму-пленеру скульптури у камені. І донині понад 10 скульптур прикрашають наше місто. Після наступного симпозіуму, що відбувався згодом при підтримці Спілки художників, ще п'ять робіт встановлені у Шевченківському Гаю. Впродовж майже десятиліття був членом Художньої ради міста і безпосередньо займався монументальним будівництвом. Брав участь у спорудженні багатьох пам'ятників і меморіальних таблиць, зокрема, в організації конкурсу на кращий проект та будівництва монументу Королю Данилу та пам'ятника Степану Бандері. Ще були інші конкурси, інші монументи. Два з них побудовані в Рясняському житловому масиві.

Увесь цей час не припиняв творити, захопився карикатурою (шаржами), пастельними етюдами, промисловою та художньою геральдикою, створенням логотипів структур малого та середнього бізнесу, фестивалів та інших заходів, громадських організацій. Брав участь у програмі приватизації творчих майстерень за художні твори, був членом спеціальної відбірно-оціноювальної комісії. Внаслідок цієї роботи понад 100 творів різних мистецьких жанрів увійшли у муніципальну колекцію сучасного українського мистецтва, що була передана Львівській картинній галереї.

Особливо активно і плідно малював шаржі, яких створив понад три сотні. Створив кілька монументальних розписів, які й досі прикрашають ЗСШ № 100.

У цій першій персональній виставці представлені твори різних періодів, в тому числі які створені кілька днів тому. Часто дарую свої твори друзям. Не всі твори збереглися. Але фарби та пастель ще є. А натхнення теж навідується.

Мрію провести симпозіум скульпторів у дереві. Можливо, на базі Музею С. Людкевича. Пам'ятника композитору та С. Крушельницькій у Львові теж ще немає...

Ігор ДАНИЛИХА

СЛОВО ПРО БАТЬКА

Пригадую, як у зимові вечори мого дитинства, тато розкладав свій мольберт та етюдник із тюбиками – і хату наповнювали «аромати» фарб, розчинників, лаків. Татова палітра накопичувала власну історію… тут засохлі фарби у кілька шарів, в яких можна було впізнати стовбури дерев, зимові пейзажі, плесо вечірнього озера та інше. Перед малюванням тато здійснював такий собі ритуал. Прискіпливо розглядав старі фото із подорожей, старі фотокалендарі: розкладав на підлогу, зіставляв картинки, закривав рукою фрагменти, мружив око, вдивлявся у вікно… У такі моменти мені завжди було цікаво, що ж Він задумав, які кольори почнуть танцювати на палітрі, який візьме до рук пензлик… Я дуже любила заглядати через плече. Звичайно, не всі роботи створювалися у моїй присутності, деякі тато приносив із пленеру, деякі з'явилися задовго до мого народження. Однією з таких, і одночасно, моєю улюбленою татовою роботою залишається «Вечірній став».

Ще один спогад, пов'язаний із літерами у татовій творчості. Сьогодні, в еру комп'ютерів, важко собі уявити проблему із вибором шрифтів для реклами, вивісок, оголошень та іншої промислової графіки… Але особливе захоплення у мене викликало, як тато відтворював та інтерпретував різні шрифти, як проектував емблеми, створював різні фірмові написи, логотипи…. Букви завжди слухалися тата, особливо коли Він брав в руки плакатні та інші пера, ретельно, ніби мудрець із Давнього Сходу, виводив каліграфічні написи на папері…

А ще вабила чарівна коробка із великою кількістю тендітних «кредок»… Пастель завжди була предметом експериментів. Адже, до цих творів, а може більше і до самого себе, тато висував особливі вимоги… Беручись за пастель, а потім на довго відкладаючи її до кращих часів, тато невгамовно шукав порозуміння із цією технікою, якогось нового звучання, нової фактури… За останні кілька років він зумів її розкрити по новому, постійно експериментуючи із палітрою кольорів, і, особливо, з тлом – то світле для соняхів, то темне для міських пейзажів.

Від коротких портретних начерків олівцем тато перейшов до легких іскрометних шаржів (ручка, олівець, фломастер, акварель), ними були заповнені майже всі робочі записники… Згодом, з невеликих малюночків у кутиках робочих зошитів – ці рисунки ставали повноцінною сатирою на папері. І тепер їх можна побачити у сюжетному форматі «щоп'ятниці о п'ятій» на сторінках інформаційного простору «Дивись. інфо» як ілюстрації до політичного огляду тижня…

Мар'яна МАКСИМІВ

НАША СЛАВА НЕ ВМРЕ, НЕ ПОЛЯЖЕ

ГЕРОЇ БАЗАРУ – ЛИЦАРІ УКРАЇНИ

19 листопада 2017 року в селі Базар Народицького району відбулися вже традиційні заходи з вшанування пам'яті героїв Другого Зимового походу (Листопадового рейду) Армії Української Народної Республіки.

96-ті роковини героїчного чину патріотів України відзначали цьогоріч вже на державному рівні. Меморіал Героїв Базару, пам'ятний знак, який у 2017 році відреставровано за ініціативи голови Житомирської ОДА Ігоря Гундича, включено до Національного списку. Участь у заходах взяли Голова ОДА Ігор Гундич та Голова Житомирської обласної ради Володимир Ширма, депутат облради Сидір Кизін, сільський староста Базару – Олександр Будько, член правління «Соловецького Братства» Василь Овсієнко, почесний голова СОУ Євген Лупаков, голова КУНу Степан Брацюнь, режисер театру «Дзеркало» Володимир Петранюк, а також представники громадських та політичних організацій: Української партії, КУНу, ОУН(д), «Свободи», Спілки офіцерів України, Українського козацтва, «Чорних запорожців»…

Активну участь у заходах із вшанування пам'яті полеглих вояків взяли: духовенство Київського патріархату, військовий оркестр, почесна варта і салютна група Житомирського військового інституту, ліцеїсти Військового ліцею імені Богуна, студенти Київського коледжу з посиленою військовою підготовкою, а також молоді українські патріоти з Польщі, які прочитали зворушливі поетичні рядки про героїв Базару і сучасних героїв новітньої війни з Росією…

Вперше пройшов у Базарі і Всеукраїнський патріотичний фестиваль «Герої Базару», приурочений до відзначення 96-ї річниці. В концерті – реквіємі вшанування Героїв Базару взяли участь відомі в Україні барди та виконавці: Михайло Хай, Тарас Компаніченко, Сергій Василюк, Василь Лютий, Ярослав Крисько, Андрій Ляшук, Олександр Тріус, Святослав Силенко та гурти: «КораЛЛі», «PoліКарп», «Тінь Сонця», «Хорея Козацька»… В рамках першого фестивалю, організованого Міністерством молоді та спорту, відбувалась виставка світлин воїнів російсько-української війни 2014–2017 років та презентація патріотичної літератури.

Також вперше відбувся й історичний диспут за участі істориків – науковців, краєзнавців та реконструкторів на тему «Другий зимовий похід армії УНР – спроба відновлення Української державності». В найближчому майбутньому заплановано відкриття повноцінного музею та реконструкцію прилеглої території навколо Меморіалу Героїв Базару. Тоді, мабуть, слід очікувати й приїзду сюди високих гостей з столиці, щоб віддати належну шану світлій памяті мужніх борців за незалежність нашої держави у ті далекі часи. …

Георгій ЛУК'ЯНЧУК

Виступає Степан БРАЦЮНЬ, Голова КУНу

 НОВІ ВИДАННЯ

ЕПОХАЛЬНА КНИГА ПРО УКРАЇНСЬКУ МОЛОДЬ

Це справді так. Вона своєю науковою розробкою охоплює період навчання та активної діяльності 20-х років ХХ століття. Це про молодь, яка наполегливо навчалась у колишніх українських гімназіях під керівництвом найвизначніших професорів епохи. Включено також часи радянські, коли були зліквідовані всі гімназії, але молодь і тут знайшла свої можливості вияву талантів та жертовному служінню рідній справі. Не дивлячись на жорстокі переслідування, особливо в 50–60-х роках минулого століття, арешти, депортації, навіть розстріли, значна частина молоді гідно продовжувала вічну традицію українця – боротьбу за волю та незалежність.

Насправді конкретна книга під назвою «Ілля та Іванна Кокорудзи» в основному присвячується головним меценатам створення української жіночої приватної гімназії (згодом – за радянських часів – СШ №5) у Львові.

Книга ця (під редакцією гол. редактора – Зиновії Служинської, 2017 р., Львів) налічує 693 сторінки з глибоким викладом історично-пізнавального матеріалу. Про молодь і для молоді. Вона є і буде актуальною та цінною для глибшого ознайомлення з молодими людьми, їхніми наставниками-вчителями, як зразковий приклад повноцінних людей, які жили і працювали в інтересах рідної нації. Звичайно, у важких часах чужого засилля та пригнічення. Це дало у великій мірі вижити українському народові і врешті здобути свою волю та незалежність. Безперечно, цю справу повинна продовжити і сучасна молодь, особливо зараз, коли північний агресор – Росія – розв'язала проти нас загарбницьку війну. У протистоянні, звичайно, включився весь український народ, принаймні, його найсвідоміша частина. І в більшості – героїчна молодь держить основну оборону країни, зберігаючи старі традиції і принципи патріотичного і справді жертовного протидіяння.

В книзі про гімназію ім. Кокорудзів є багато матеріалів науково-історичного спрямування та ілюстративно-документального. Безпосередні факти життя та діяльності учнів цього значного періоду подано точно та правдиво, вони базуються на власних свідченнях та описах.

В окремому розділі книги – «Зоряний цвіт школи №5» – широко висвітлена наукова, творча, громадсько-політична діяльність молоді, що продовжилась і в її зрілому віці значними успіхами.

І ще один болючо пізнавальний розділ під назвою «Репресії та опір учениць школи №5». Тут подані спогади довголітніх політв'язнів репресивної системи, що тепер може бути знаменником розкриття образу цих мужніх випускниць минулого (цьому і присвячена ця книга під редакцією Зиновії Служинської).

Про таких молодих людей свідчить вірш однієї з випускниць школи, поданий у книзі під назвою «Незабутнім подругам моїм»:

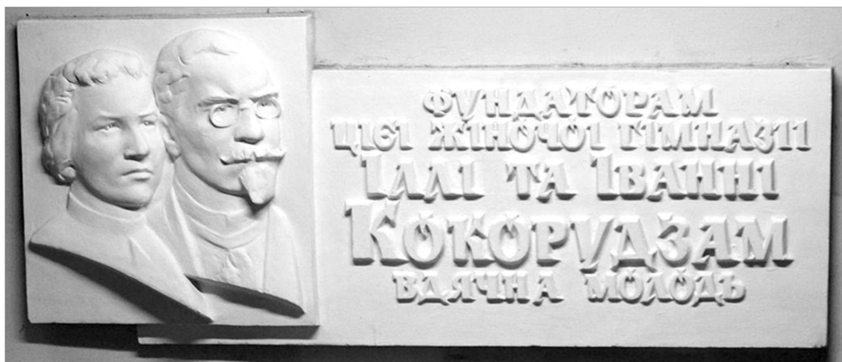
Відважні, щирі, неповторні
Далекі подруги мої.
Немов святі (незламно горді!)
Ви йшли на смерть за честь землі.

Про вас поем ще не писали,
Ніхто вам лаврів не підніс.
Забуті світом, ви не знали –
Ваш біль в безсмертя переріс.

Колись назвуть вас поіменно,
Нащадки схиляться до ніг.
І пам'ять берегтимуть ревно
Творці добра, нових доріг.

Отаким саме лавровим вінком для них, визначних представників боротьби і непідлеглості, є випущена у цьому році книга під редакцією Зиновії Служинської «Ілля та Іванна Кокорудзи», – і про вчителів, і про їхніх гордих вихованців. Важливо й те, що ця книга видана саме 23 серпня, до Дня Синьо-жовтого прапора і до Дня Незалежності України. Дуже символічно й дуже патріотично. Так, Зиновія Служинська – дійсний член НТШ – це добре відчула і дістала значну підтримку нашого науково-освітнього товариства. За це Товариству честь і хвала.

Лідія САДОВА, м. Львів

 ПОДВИЖНИКИ

НАЦІОНАЛЬНИЙ СИМВОЛ НА ГОВЕРЛІ ВІДНОВЛЕНО!

16 липня, в день прийняття Декларації про державний суверенітет України, 24 серпня – в День відновлення Незалежності України та 14 жовтня – на свято Покрови, День Захисника України та День Українського козацтва українські громадські та політичні організації традиційно підіймають на вершині Говерли Державний Прапор України, зокрема, і в рамках акцій «Прапор – на вершину!», яка за доброю традицією відзначається щорічно на Говерлі з 1993 року.

Гора Говерла в Карпатах є одним з головних природних сакральних символів України, який енергетично має вплив на всю Україну. А Тризуб Володимира Великого є одним з головних, поряд з Державним Гімном та Прапором, символів Української держави. На вершині гори Говерла, біля раніше встановленої з нагоди п'ятої річниці відновлення Незалежності України мармурової плити, в яку вмонтовані капсули з землею з усіх областей України, був встановлений 18 липня 2006 року скульптурний монумент з українським тризубом, як символом Незалежності нашої держави. Цей скульптурний монумент зазнав вандалізму 12 жовтня 2007 року в результаті антиукраїнської акції, скоєної фашистською організацією із Москви. В результаті цього національний і державний символ – «Тризуб», виготовлений з білого мармуру, лежав зламаний з 2007-го року, майже рівно 10 (!!!) літ на землі і це мало свій негативний вплив. І не було, на превеликий жаль, нікому до тієї наруги над державним символом України ніякого діла…

Патріоти, активні учасники і Помаранчевої Революції 2004-го і Революції Гідності 2013–2014-го років, вирішили покласти край цій ганебній ситуації з державним символом України на Говерлі. Зв'язались та провели плідну зустріч з автором скульптурної композиції з тризубом («Птахи Волі») – відомим скульптором Левом Юрієвичем Синькевичем на предмет її відновлення.

В результаті проведеної групою ентузіастів-патріотів з громадських та політичних організацій: «Соловецьке братство», «Самооборона Майдану», Української партії та КУНу інформаційної кампанії з приводу відновлення поруйнованої національної символіки на Говерлі вдалося відновити скульптурну композицію з Тризубом. Що символічно, це сталося напередодні 25-річчя заснування видатною українською патріоткою, самовідданим борцем за Незалежність Української держави, народним депутатом трьох скликань Славою Стецько вищезначеної організації – Конгресу Українських Націоналістів. З нагоди цього ювілею представники зазначених організацій піднялися після Покрови (20 жовтня) на Говерлу, щоб засвідчити факт відновлення національного і державного символу – «Тризубу», а також провести екологічну акцію із збору пластикових пляшок та паперу після весняно-літнього сезону «підкорювачів» Говерли…

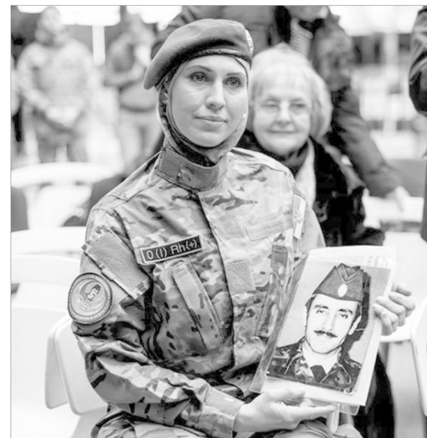
Справедливість відновлена. На тому і будемо стояти!

Георгій ЛУК'ЯНЧУК,
голова Міжнародного об'єднання
«Соловецьке братство»

На світлині: представники громадських та політичних організацій на Говерлі після Покрови.

 ПРОСТИ І ПРОЩАВАЙ

ПАМ'ЯТІ АМІНИ

Ми познайомилися з Аміною Окуєвою вже після загибелі Іси Мунаєва, іноді зустрічалися чи спілкувалися по телефону. Іноді сперечалися – якщо можна назвати суперечками бурхливі розмови про наболіле. Вона була для мене втіленням чеченського духу свободи – тут, на моїй рідній українській землі, і водночас повертала спогадами в Ічкерію 90-их, коли її народ став на прю з російськими окупаційними військами, звірячої жорстокості яких «не бачив» західний світ. А ми, хто до і під час Першої чеченської війни перебував у ЧРІ, бачили – і випалювання чеченської землі касетними бомбами, і удари бомбами глибинними по президентському «палацу» в перші дні січня 1995-го, і розстріляного російськими бандитами малюка під час «зачистки» в Самашках («Он кто – парень или девка?» – бандит тикав пальцем у немовля на руках матері. – «Сын», – відповіла мати. – «Вырастет – бандит будет», і вистрілив малюку в голівку).

Чеченські діти часто були улюбленою мішенню московських головорізів. Так, під Вєдено, напившись, вони «осідлали» вертоліт і з нього полювали за дітлахами, цілячись по чорненьких голівках. Так відстріляли майже всю сім'ю, вбили матір, яка намагалася врятувати діточок, живою залишилася лише півторарічна Марфа – з розтрощеними ніжками... Ми це бачили і писали. І, о диво, як на теперішній час: нас тоді почули політики, і 105 народних депутатів 30 грудня 1994 року, протягом півдня поставили свої підписи під Зверненням до Ради Безпеки ООН з вимогою винести на розгляд надзвичайної сесії питання про народовбивство в ЧРІ. І голос наших депутатів в ООН почули! А як їхнім вчинком були вражені чеченці! Вони присягали, що будуть захищати Україну в разі війни з Росією («Возьмем Грозный и пойдем брать Крым», – такий агітпроп озвучував для новобранців російський генералітет – для заохочення. Схоже, про плани Москви щодо України, про грядущу війну проти нас знали всі, окрім українських спецслужб).

Аміна, звісно, про це не знала, бо на початку 90-их ще була дитиною, але голос крові і генетичний дух свободи покликали її до лав захисників нашої з вами Батьківщини, яку (о Господи, яка ганьба!) ми не були готові захищати, мовляв, хто ж міг подумати... Тому я, схиляючись у жалобі перед пам'яттю Аміни, дякую усім воїнам-іноземцям, лицарям честі, які прийшли в Україну, щоб разом з українськими героями рятувати мою землю від ординського потопу. Я прошу, я вимагаю від мого Президента, від влади надати українське громадянство усім воїнам, які його не мають, але за ним звернуться. Гріх непрощенний – віддати їх на поталу путіним і кадировим...

Я пишу про речі, які мене болять, але вони боліли й Аміну. Так, вона не боялася смерті, але не від почуття приреченості, а тому що цілком тверезо сприймала реальність. Втім, пригадую слова юного чеченського воїна під час Першої чеченської: «Не важливо, коли я помру, а важливо, як я помру...» Думаю, Аміна міркувала приблизно так само.

Колись я назвала свою передмову до книги Зелімхана Яндарбієва «Чечения – битва за свободу» (Львів, 1996 рік) відомим для вайнахів кличем «Приходи свободным!» Так вітають один одного чеченці, які сильні своєю любов'ю до свободи. Можна їх завоювати, але покорити – ніколи. Українців – також. Аміна для мене – символ свободи. І незламності. Пам'ятаймо її такою. Разом з її друзями та близькими сумую. Щиро співчуваю її мамі – пані Ірині, а також чоловікові Адаму.

Прости і прощавай, Аміно…

Марія БАЗЕЛЮК

ПОДВИЖНИК НАЦІОНАЛЬНОЇ СПРАВИ

БЕЗОДНЯ І ВЕРШИНИ БОГДАНА МАЦЕЛЮХА

Анатолій ЗБОРОВСЬКИЙ

Нещодавно столичне видавництво «Юніверс» випустило в світ книгу «Безодня і вершини». Видання містить спогади і вірші відомого вченого Богдана Мацелюха, репродукції живопису його брата Ярослава Мацелюха, а також фото вишитих рушників із різних місцевостей України, які представила їхня сестра Ольга Горинь. Назва книги невипадкова. Богдан Мацелюх замолоду побував у безодні комуністичних концтаборів. Але потім досяг вершин – став доктором біологічних наук, професором, членом-кореспондентом Національної академії наук України, лауреатом премії ім. Д.К.Заболотного і Державної премії України в галузі науки і техніки, заслуженим діячем науки і техніки України.

Богдан Мацелюх народився 2 жовтня 1932 року в селі Цетуля Яворівського району на Львівщині. У спогадах він розповідає не лише про себе, але й про життя своїх батьків. Його батько Павло Мацелюх у 1916 році вступив у Житомирське духовне училище: «Батько розказував про своє перебування в Житомирі в часи більшовицької окупації. Багато звільнених із тюрем бандитів з причепленими червоними клаптиками матерії на лацканах піджака шастало по вулицях міста і перевіряло інтелігентів на наявність мозолів на долонях. У разі відсутності останніх вони без слідства і суду розстрілювали нещасних жертв просто під муром серед білого дня. Щось подібне сьогодні діється на окупованому бандитами і російською армією Донбасі».

Після навчання в Житомирі Павло Мацелюх повернувся в рідне село: «Батько організував і провадив на громадських засадах читальню «Просвіта», щонеділі читаючи лекції та реферати на історичні, медичні і сільськогосподарські теми. Довгими осінніми і зимовими вечорами читав селянам твори українських і закордонних класиків. Батько також перечитував і більшовицьку літературу, яку приносили знайомі комуністи-агітатори Юрій Гошко та Іван Дроцик із сусіднього села Старичі. Проте батько членом КПЗУ не був, хоч симпатизував лівим за їх соціальну програму: земля – селянам, заводи і фабрики – робітникам. Батько швидко позбувся комуністичних ілюзій і брехливої ідеології у 1939 р. після окупації Західної України комуністами».

Богдан Мацелюх згадує шкільне навчання після Другої світової війни: «У нашому класі навчалися поодинокі росіяни, які носили військову форму і були синами секретарів райкому партії, голови райвиконкому, військових офіцерів та представників інших органів совєтської влади. Ще й досі перед моїми очима ясно вимальовується така гнітюча картина з вікна нашого класу на другому поверсі: центральною вулицею міста Яворова їдуть у напрямі заміської залізничної станції підводи селян, на чільному і підвищеному місці яких сидять комсомольці, наші росіяни-однокласники, з автоматами в руках. Вони вивозять нещасних людей на Сибір. Глибоко запала в пам'ять і душу на все життя жахлива картина страти двох молодих вояків УПА».

Мемуарист змальовує становище Західної України: «В селах удень влада належала московським окупантам, а вночі – народним месникам із УПА. Молодь у селах співала вечорами патріотичні пісні про героїчних захисників рідної Вітчизни. В центрі Яворова вночі був підірваний вибухівкою пам'ятник кривавому вождю Леніну. Кілька учнів старших класів були арештовані. Завідуючий районним відділом народної освіти пан Олександров, гарячий прихильник і агітатор за совєтську владу, був убитий вистрілом із пістолета одним із старшокласників».

Богдан Мацелюх вступив у Львівський мединститут: «У вузькому колі студентів кожної групи знаходилися завербовані донощики, і тому постійно необхідно було добре тримати язика за зубами».

Після першого курсу студент Мацелюх приїхав у рідне село Цетулю на канікули: «У нашій хаті на горищі в цей час переховувався бандерівець Степан Шопський родом із сусіднього села Старий Яр. Він був кущовим ОУН, носив псевдо «Тихий» і відповідав за пропагандистську роботу у підпіллі. Мені дуже хотілося внести свою скромну лепту у боротьбу проти московських окупантів, і тому попросив стрийка Семена допомогти мені зустрітися з «Тихим». Після знайомства і нетривалої розмови він дав мені на моє прохання надруковані програмні матеріали «За что борется УПА» і брошуру «Про свободу преси в СРСР», які я повинен був поширювати серед студентів і викладачів інституту. Ці матеріали я привіз на квартиру у Львові і познайомив з ними деяких однокурсників і друзів. Зберігав їх між книжками на письмовому столі».

Богдан наймав квартиру в інструктора обкому Компартії. Дружина цього партійного чиновника була таємним агентом органів держбезпеки. За її доносом 17 вересня підполковник Рафаель і майор Гончаренко заарештували Мацелюха. Рафаель заявив, що гроші, які Богдану дав батько, фальшиві, і поклав їх собі в кишеню, не внісши до протоколу обшуку. Військовий трибунал засудив Богдана Мацелюха до десяти років режимних таборів.

Ось спогад про пересильну тюрму Бригідки у Львові: «Контингент в'язнів в основному був представлений молодими і середнього віку українцями: робітниками, інтелігентами, студентами і полоненими бандерівцями. Кожного вечора перед сном усі в камері клякали і молилися, повторюючи слова за вибраним промовцем. Одного разу під час молитви один здоровань російської національності і бувший власовець голосно розмовляв ще з одним москалем, не виявляючи найменшої поваги до всього гурту. Така нахабна поведінка грубіяна під час колективної молитви викликала різке невдоволення серед більшості в'язнів. Справа ледь не дійшла до бійки. Хтось постукав у двері камери і сказав охоронцеві після відчинення кормушки, щоб адміністрація тюрми забрала із камери цього негідника, бо у противному разі маси не ручаються за мирний наслідок даного протистояння. Власовця на другий день перевели в іншу камеру».

Б. Мацелюх розповідає про зміни в комуністичних концтаборах: «Раніше в таборах Воркути панували злодюги, які немилосердно знущалися над політичними в'язнями, оскільки останні становили меншість серед контингенту табору. Коли кількість політичних зеків перевищила число бандюків, то останнім з кожним днем ставало все скрутніше безкарно знущатися над чесними людьми. Українці із Галичини, в тому числі вчорашні воїни УПА, становили більшість серед табірного населення. Мужні, волелюбні й організовані бандерівці швидко навели порядок у таборах Воркути, Норильська, Інти та в інших відділеннях ГУЛАГу при активній підтримці політв'язнів із Литви, Латвії та Естонії. Начальству довелось забрати із режимних таборів різного роду злодюг «в законі» і поза законом і поселити їх в окремих таборах».

Богдан МАЦЕЛЮХ

Після смерті Сталіна настала хрущовська відлига, і Богдана Мацелюха звільнили. Він розповідає про повернення на Батьківщину: «По дорозі до Львова я також бачив через вікно вагона сумні картини життя тодішнього СРСР у багатьох місцях і містах. На залізничних станціях і лісорозробках працювали на важких фізичних роботах одні невеселі жінки у ватних штанах і бушлатах. Великі північні міста Росії забудовані двоповерховими дерев'яними домами із такими ж дерев'яними тротуарами. На великих станціях біля кіосків ще зранку на холоді товпилися алкоголіки, щоб похмелитися холодним пивом. Матюки були звичайними атрибутами у розмові жінок і мужчин».

А кущового Степана Шопського разом із підпільником Іваном Женчуром один священик напоїв снотворним і сплячими передав у руки ворога. Женчур погодився на співпрацю із московськими окупантами. А Степан Шопський після катування був засуджений на 25 років у режимних таборах Караганди. Там він став одним із організаторів повстання в'язнів і загинув як герой.

Богдан Мацелюх став відомим вченим. Він розмірковує про становище церков в Україні: «В принципі відношу себе до людей, які – за об'єднання Української православної церкви Київського патріархату і Української автокефальної православної церкви у єдину Помісну українську православну церкву і перейменування УПЦ МП – в російську церкву. Я також за об'єднання, Греко-католицької і Православних церков в єдину українську церкву, але це майже неможлива подія на сьогоднішній день і через зовнішні, і через внутрішні причини. Хоча при дружньому наполяганні більшості патріотично свідомої пастви можна переконати кількох найвищих церковних ієрархів дати згоду на таке об'єднання. Відносини між православними Московського і Київського патріархатів в Україні мають неприховану ворожнечу. Цю боротьбу між представниками різних конфесій у країні, яка ще не стала сильною незалежною державою, використовують зовнішні політичні сили у своїх агресивних цілях».

Вчений з гіркотою пише про сучасний стан України: «Засоби масової інформації цілодобово, на кожному кроці, лізуть у душу і серце людини крізь очі і вуха, насаджуючи моральні і політичні цінності своїх панів-роботодавців. Дуже важко людині самокритично розібратися в цьому шаленому потоці бруду, брехні і агітації. Немічні пенсіонери продають свої голоси на виборах за пачку гречки. На всіх станціях метро роздають людям безплатно щоденні газети, насичені злобною брехнею проти страждальної України на користь агресивного ворога. Власниками майже усіх телеканалів і холдингів в Україні є кучка бізнесових і політичних груп, які визначають їх антидержавну діяльність. Чисельна п'ята колона активно протидіє боротьбі представників титульної нації за свої права і добробут. У Верховній Раді обранці народу чубляться за посади, привілеї, краще місце біля корита. Віз кардинальних, системних реформ і боротьби з корупцією стоїть на місці, оскільки в упряжці лебідь, щука і рак. Олігархи захопили владу, розорюють національні багатства, обкрадають державний бюджет, отримуючи неймовірні надприбутки. Їм не потрібні реформи, а потрібна тільки імітація останніх для розкрадання бюджету і чергового траншу валюти від МВФ.

Національна академія наук України не відіграє покладеної на неї ролі провідника і генератора позитивних ідей у суспільстві, не створила обґрунтованої концепції державного будівництва, не виховує молоде покоління вчених в дусі українського патріотизму і посилає їх на стажування в Росію і політичну обробку її спецслужбами, не захищає вітчизняну історичну науку від брехливих перекручень і привласнень окупантом, не створила духовного Академічного Майдану на своїй території, присвоює найвищі почесні звання чужоземцям – лютим ворогам України. Доктори і кандидати наук не беруть безпосередньої участі у вирішенні важливих питань життя академії. Молоді і перспективні науковці покидають Україну і поповнюють науковий потенціал країн Західної Європи і Америки. Кабмін України скоротив фінансування НАН України та інших відомств на 25 відсотків у 2016 р., що привело до звільнення з роботи і зменшення на 50 відсотків посадового окладу великої кількості вчених і позбавлення наукових установ можливості придбання нових приладів та необхідних реактивів. Без сучасної науки країна перетвориться на бананову республіку. Лікарям різних медичних установ фактично дозволена корупція – одержання хабарів у великих розмірах від хворих за надання медичних послуг.

На фронтах війни щоденно гинуть кращі сини і дочки Вітчизни. Демографічна криза в Україні з кожним днем наростає. Рівень смертності переважає над рівнем народжуваності. Дві третини сімей є однодітними. Кожна п'ята дитина народжується поза шлюбом. Більше половини нових шлюбів розпадається протягом одного-двох років. Масштаби міграції значно зростають з кожним роком. Причинами демографічної кризи є соціально-економічні (квартира, заробіток), біологічні (здоров'я партнерів), політичні (війна, міграція), екологічні (забруднення довкілля) та моральні (виховання) фактори. Майдан гідності не приніс бажаного результату. Ним, як трампліном до влади, скористалися в черговий раз олігархи. Між державою, бізнесом і суспільством немає прозорості відносин і взаємної довіри».

Богдан Мацелюх наголошує, що ця криза відбувається під час війни: «Щодня війна пожирає мільйони гривень, забирає життя багатьох кращих синів і дочок і залишає каліками в десятки разів більше захисників Вітчизни. Валовий національний продукт стабільно зменшується, а інфляція сягає найвищих розмірів серед усіх країн світу. Росія навмисне затягує військовий конфлікт на сході України з метою залякати й остаточно ослабити нашу країну і змусити її капітулювати. Так звані «ДНР» і «ЛНР» вона хоче перетворити у ракові пухлини в тілі України. Не виключена можливість поширення військових дій загарбника на інші терени країни, про що свідчить концентрація і навчання військових частин Росії біля кордонів України. Іде не тільки збройна, але й інформаційна, психологічна, економічна, релігійна і диверсійна війна проти нашої Вітчизни». Чому «русскіє» (московити) так до глибини душі ненавидять українців протягом віків? – запитує вчений Богдан Мацелюх і пояснює: «У нас різне коріння, різна ДНК, ми різні народи. Сьогодні генетика встановила, що за послідовністю нуклеотидів ДНК у геномах українці відносяться до родини слов'ян, а московини – до потомків угро-фінів, татар і монголів. У нас різні ментальності, культури, характери, звички, світогляди і мови».

Росія щосили намагається посіяти недовір'я до України серед інших європейських країн, щоб позбавити нашу Батьківщину міжнародної підтримки. Богдан Мацелюх розглядає українсько-польські взаємини: «Однією з причин загострення відносин між українцями і поляками є недавнє визнання Верховною Радою України бійців УПА борцями за незалежність України і щоденне зростання авторитету бандерівців серед населення країни як послідовних і героїчних захисників споконвічного прагнення українського народу до свободи і справедливості. Бандерівці – це наша історія, освячена кров'ю і життям кращих синів і дочок українського народу, і нікому ми її не віддамо і від неї ніколи не зречемося, хоч би якою контроверсійною думкою про них різних політичних сил Заходу не була тепер.

Закінчення на 9-й стор.

ДО 75-РІЧЧЯ УКРАЇНСЬКОЇ ПОВСТАНСЬКОЇ АРМІЇ

МАРІЯ ПРОЦЕВ'ЯТ – ПОДВИЖНИЦЯ НАЦІЇ

З нагоди свята Покрови Пресвятої Богородиці, 75-річчя створення Української Повстанської Армії та Дня захисника України Конгрес Українських Націоналістів нагородив «Подякою» заслужену артистку України, Кавалера Хреста Заслуги ІІ ступеня Великої Британії, незмінного художнього керівника ансамблю національної пісні «Вірли» і Товариства Лева, відому українську співачку пані Марію Процев'ят.

Нагороду присвоєно за перше в новітній історії України виконання заборонених в СССР українських гимнів «Ще не вмерла України ні слава, ні воля», «Ой у лузі червона калина», «Зродились ми великої години», «Боже великий, єдиний», які зазвучали на найвідоміших сценах України, міських площах, майданах, стадіонах вже в другій половині 1980-х рр, та за відродження в концертному виконанні патріотичних пісенних творів українського воїнства ХХ століття – Січових стрільців та бійців ОУН-УПА в авторських обробках п. Марії для мішаного хору.

Марія ПРОЦЕ'ВЯТ. 1970 р.

Марія Процев'ят народилася в с. Нагірянка Чортківського р-ну Тернопільської обл. у патріотичній родині знаного на всю округу ремісника Івана і шляхетної селянки, солістки церковного хору Євгенії, спів якої слухав Митрополит Андрей Шептицький та, як пізніше з'ясувалося, була членом ОУН. Пані Марія ще ученицею дев'ятого класу відмовилася вступати у комсомол, тому змушена була закінчувати 10-й клас у Чорткові, щоденно долаючи 20 км до школи і в зворотному напрямку. Вступивши до Львівського музично-педагогічного училища ім. Ф. Колесси в 1954 році організувала протест проти викладання російською мовою історії української музики, за що вся група була відрахована з училища. І лише завдяки втручанню корифея українського театру Наталії Ужвій вдалося повернути студентів до навчання.

1962 року будучи студенткою Львівської державної консерваторії ім. М. Лисенка у класі Одарки Бандрівської – відомої співачки, дочки К. Бандрівського – близького друга Івана Франка, племінниці всесвітньовідомої Соломії Крушельницької, М. Процев'ят активно долучається до руху у шістидесятники як член Президії Львівського клубу творчої молоді «Пролісок» у Львові (президент М.Косів, віце-президент Б. Горинь). Очолюючи культурно-театральну секцію клубу, вже тоді проявила себе як талановитий громадський діяч та організатор культурного життя краю. За короткий час ініціювала та організувала десятки концертних програм, присвячених визначним історичним подіям та видатним постатям української історії та культури, які з успіхом презентувалися у Львові, Івано-Франківську, Рівному Калуші, Камянці-Подільському, Роздолі, Добротворі, Золочеві, Трускавці, Моршині та багатьох інших містах. Після акції у квітні 1965р. біля могили Шевченка в Каневі за наказом КГБ клуб «Пролісок» було розігнано, розпочалися політичні арешти.

А в 1972 році М. Процев'ят у великому залі Львівської консерваторії організовує та виконує цикл концертних програм, до яких включає січові та патріотичні пісні в обробці відомого українського композитора А. Кос-Анатольського. Концерти завершувалися глибокою ніччю, оскільки майже після кожного твору на сцену піднімалися глядачі, виголошували патріотичні промови, читали українську поезію. КГБ відреагувало миттєво. Співачку поставили перед вибором: або звільнення із посади викладача за власним бажанням, або арешт.

Але Марія Процев'ят продовжувала служити українському народові і національній культурі, проводячи активну концертно-виконавську діяльність та будучи незмінним організатором та режисером-постановником заборонених на той час комуністичною владою Шевченківських концертів та святкових музичних вечорів присвячених видатним українським композиторам та поетам М.Лисенку, Ст. Людкевичу, І. Франкові, Лесі Українці та ін. у формі творчих звітів вокального класу у Львівському музично-педагогічному училищі ім. Ф.Колесси. Концертні програми постійно збирали ажіотажні аншлаги – глядачі стояли в коридорах за відсутності місць у залах. Використовуючи свої диригентсько-хормейстерські навики, М. Процев'ят створила студентські вокальні та вокально-інструментальні ансамблі (бандуристів, сопілкарів, гітара-вокал), які не лише збагачували сценарно-режисерську палітру музичних вечорів, але й концертували по Україні та республіках СССР. Маючи вроджене відчуття сили пісенного слова для участі в концертних програмах артистка виховує плеяду майстрів художнього слова, які виконують в організованих нею концертах твори Т. Шевченка, І.Франка, Лесі Українки, В. Стефаника, поетів-сучасників, здобувають лауреатство на всеукраїнських та загальносоюзних конкурсах читців.

З приходом горбачовської «перестройки» М. Процев'ят розгортає діяльність у сфері українського національного мистецтва та культури. Як керівник-наставник етнографічної секції Товариства Лева (з часу його заснування).

У 1987–1990 рр., вона – автор концепції, організатор, режисер та хормейстер відроджених автентичних фольклорно-етнографічних масових дійств та обрядів різдвяного вертепу, великодніх гаївок, обряду обжинок у Музеї народної архітектури та побуту у Львові, які сьогодні стали насправді народними, традиційними та проводяться щорічно, на Трухановому острові у Києві, на сценах Українського дому (на той час музею В. Лєніна), Жовтневого палацу, Будинку кіно у Києві, Львівської опери та театрів імені Марії Заньковецької, юного глядача у Львові, багатьох інших майданчиках і сценах повсюдно в Україні. Задля відновлення обрядових дійств гуртувалися десятки тисяч глядачів, значна частина з яких ставали безпосередніми учасниками відродження до життя українських обрядів.

У 1987 р. М. Процев'ят створює із найбільш вокально-обдарованих молодих активістів Товариства Лева та студентської молоді львівський ансамбль української національної пісні «Вірли», який відіграв визначну роль у відродженні національної-державницької самосвідомості українського народу. За ініціативою багаторічного незмінного художнього керівника, хормейстера та диригента «Вірли» вперше в українській новітній історії виконані на міських площах, стадіонах, найвідоміших сценічних майданчиках України заборонені в СССР українські гимни та введено в концертно-виконавський хоровий обіг пласт заборонених творів українських січових стрільців та ОУН-УПА. Крім того, в репертуарі ансамблю три композиційні варіанти Божественної Літургії св. Івана Златоустого із духовних творів українських композиторів А. Веделя, М. Березовського, Д. Бортнянського, М.Вербицького, М. Лисенка, К. Стеценка та інших, козацькі, народні пісні, колядки, щедрівки, гаївки, купальські та обжинкові пісні, більшість з яких аранжовані для мішаного хору М. Процев'ят. В активі «Вірлів» – три компакт-диски, які сьогодні стали колекційними раритетами, декілька телевізійних музичних фільмів, записи низки теле– і радіопередач.

«Вірли» патріотичними піснями супроводжували встановлення українського державного прапора на Львівській ратуші та Львівському національному академічному театрі опери та балету імені С. Крушельницької (1990), проводжали до останнього прихистку на Байковому кладовищі Василя Стуса та його побратимів Юрія Литвина і Олексу Тихого (Київ, листопад 1989). Ансамбль брав участь у Першому Всеукраїнському фестивалі української сучасної пісні та популярної музики «Червона рута» (Чернівці, 1989), святкуваннях 175-ї та 176-ої річниця від дня народження Т. Шевченка (Київ, Канів, 1989), 500-річчя заснування Запоріжської Січі (Запоріжжя, 1990), Всеукраїнському культурологічному поході «Дзвін» (Канів, Яготин, Миргород, Лубни, Сорочинці, 1990), Другому Міжнародному фольклорному фестивалі (Київ, травень 1990), Українському молодіжному фестивалі поезії «Золотий гомін» (Київ, 1990), Першому міжнародному фестиваль українського фольклору «Громада» (Львів, липень 1990), Християнському з'їзді «Українська молодь Христові» (Львів, вересень 1990), Всеєвропейських християнських з'їздах «ТЕЗЕ» у Чехії та Франції (1990, 1994). «Вірли» активні учасники Щевченківських святкувань (Київ-Канів, березень-травень 1989–1990), Академії до 125-річчя з дня народження А. Шептицького (Львів, 1990), святкувань з нагоди 90-літнього ювілею заснування Товариства «Січ» у Галичині К. Трильовським (Завалля, Івано-Франківськ, 1990), 120-річчя від дня народження Лесі Українки (Луцьк, Ковель, лютий 1991), багатьох інших міжнародних та всеукраїнських акцій, та фестивалів. Ансамбль неодноразово концертував в обласних центрах України, в Криму, десятках міст і сіл нашого краю. «Вірли» репрезентували українську пісню та хорове мистецтво в гастрольних турне по Великій Британії, Бельгії, Франції, Німеччині, Чехії, Польщі, Литві, Латвії, Росії, Молдові (Придністров'ї).

Все своє творче життя М. Процев'ят пропагувала українську культуру і мистецтво у тісній співпраці з товариством «Знання», журналами «Музика і життя», «Обрій», «Вечори поезії», «Наукове студентське товариство», Львівським та Київським будинками актора та Будинками вчених, клубом «Есперанто» тощо.

М. Процев'ят завжди активно задіяна громадсько-політичною працею, яка стала органічним продовженням її мистецької творчості. Окрім вже згадуваних Львівського клубу творчої молоді «Пролісок» та Товариства Лева, вона засновник та член Головного Проводу Всеукраїнської Ліги Українських Жінок (ВЛУЖ), заступник Голови Львівської обласної організації, голова культурологічної референтури, куратор східних областей України. Також М.Процев'ят перший заступник Голови Української Християнської партії жінок (УХПЖ) та керівник культурологічної секції, засновник жіночої асоціації «Взаємодія», яка об'єднує жіночі громадські організації Львівщини, постійний член комітету святкування Дня Матері у Львові.

Сьогодні М. Процев'ят – доцент кафедри сольного співу Львівської національної музичної академії ім. М. В. Лисенка продовжує передавати свій величезний досвід та знання молодому поколінню українських митців, іноземним студентам, продукувати нові мистецькі ідеї, організовувати численні концертні програми, готувати нові мистецтвознавчі розвідки, як член комітету із святкування Дня Матері в м. Львові, консультувати музичні заходи свята, захоплена активною громадською роботою.

Тарас КОРІНЬ

ГЕРОЇ НЕ ВМИРАЮТЬ

ПЕРШИЙ У СВІТІ ПАМ'ЯТНИК ОЛЕГУ ОЛЬЖИЧУ ПОСТАВ У ЖИТОМИРІ

«Нарід, що забуває минуле, ніколи не буде нацією»
Андрій Шептицький,
митрополит УГКЦ

Олегу Ольжичу, видатному політичному діячеві, українському поетові, археологові, справжнє ім'я якого Олег Олександрович Кандиба, урочисто відкрили пам'ятник у Житомирі, де він народився 21 липня 1907 року.

Серед численних поважних промовців, які виступали того дня на урочистостях, був і директор інституту літератури ім. Т. Шевченка Національної Академії Наук України Микола Жулинський: «Це історичний день для української нації. Адже відновлюється історична і національна справедливість щодо одного з найвизначніших діячів українського національного визвольного руху періоду Другої світової війни. Це знакова подія для Житомира, для всієї України. Ми сьогодні є свідками того, що головні борці за незалежну українську державу поступово входять у національну свідомість і стають справжніми світочами. Ми маємо знати наших українських визначних діячів, шанувати, пам'ятати і наслідувати їх. І тоді ми будемо справжніми українцями. Треба показувати приклад наступним поколінням і виховувати наших дітей на національній пам'яті, на справжніх героях України».

«Переконаний, що цей пам'ятник буде свідчити всім нам, всьому українському народу про те, що пам'ять про борців, які боролися за волю України, житиме, їхні імена входитимуть в національну свідомість, і вони будуть далі з нами будувати незалежну Українську державу», – сказав Микола Жулинський. Того ж дня у Житомирському державному університеті імені Івана Франка відбулася Всеукраїнська науково-теоретична конференція «„Я камінь з Божої праці". О.Ольжич – поет, учений та його доба», присвячена 110-й річниці від дня народження Олега Кандиби (Ольжича), в якій взяли участь історики і вчені зі всієї країни.

Георгій ЛУК'ЯНЧУК

ДО 75-РІЧЧЯ СТВОРЕННЯ УПА

ДОБРИНІВЦІ, 2017 рік

О Покрово, свято з свят
Осінню прийшло до нас.
Ми чекали його щиро
І на серці любо, мило.

Так, це у неї, Пресвятої Богородиці, просили заступництва українські воїни. Козаки також були під охороною Покрови Діви Марії. В цей день вони обирали свого отамана. В усіх церквах 14 жовтня відбувалось Богослужіння. Люди просять у Матінки Божої її заступництва. Після Служби Божої йдуть на могили героїв, до пам'ятників, щоб вшанувати вояків ОУН, УПА. Адже в цьому році 75-а річниця створення УПА.

Я вже вдруге, (вперше була торік) поїхала в село Добринівці Заставнівського району до пам'ятного Хреста, де було розстріляно 100 юних музикантів духового оркестру галичан. Біля Хреста зібралось чимало людей. Найбільше було з Добринівців. Було багато учнів. По боках від Хреста виставлено три чорно-червоних і три жовто-блакитних прапори. Кращим учням у гарних буковинських строях було надано право підняти прапори.

Після виконання Гімну відбулась Панахида за розстріляними КГБ ще зовсім юними хлопцями-орлами. Відправив Панахиду отець Микола із церкви святого Володимира КП з Чернівців. З ним відправляв отець-священик з церкви Пресвятої Параскеви Сербської КП з нашого міста. Отець Микола говорив про високий патріотизм вояків УПА і зробив особливу настанову до молоді за пошанування наших героїв.

Під звуки пісні хлопців з хору церкви Пресвятої Параскеви «Плине кача» люди ставили до пам'ятника запалені лампадки, свічечки. Далі до підніжжя пам'ятника лягли живі квіти…

Виступила ведуча і відповідальна за даний захід громадська активістка, лікар-волонтер Леся Хомко. Вона сказала, що ми ще не маємо точних даних скільки хлопців тут полягло, не знаємо точного місця їх проживання. Знаємо лише, що це галичани. Отож, як вона вважає, попереду ще має бути велика пошукова, дослідницька робота.

Учні піднесли до Хреста цеглини, які будуть закладені під майбутню каплицю. Священик їх освятив. А ще буде тут висаджено близько 100 молодих дубків.

Виступив перший заступник голови облдержадміністрації Михайло Павлюк. Він наголошував на тому, що влада зробить все для того, щоб побудувати капличку та увіковічнити пам'ять про героїв УПА.

Всі люди були запрошені недалечко в ліс, на галявину, де розміщена патріотична група 4, 5, 0. Саме тут відбувається вишкіл молодих хлопців. Їхній командир – Олександр Паращук – доброволець, який був в АТО під Дебальцевом; двічі поранений. Також був ввесь час на Майдані. На цій поляні проводили великий поминальний обід за всіма загиблими тут, на горі, під лісом, вояками УПА. Працювала кухня. До мікрофонів підходили колективи, які були записані на виступи. Дуже сподобався всім виступ духового оркестру обласної філармонії. А також хор жінок «Козацька берегиня», який мав особливі костюми буковинського стилю, дуже вразив всіх нас приємним співом козацьких та стрілецьких пісень. Керівник – Тамара Коваль..

Приємно було бачити на святі голову міського товариства політв'язнів та репресованих Дмитра Костельного. Людина поважного віку, він ніколи не стоїть осторонь подій національно-патріотичного спрямування. Дмитро Васильович є взірцем для багатьох людей. Приходить завжди з дружиною – красунею Ганною.

На святкуванні Добринівці, 2017

В епіцентрі таких подій перебуває і голова обласного товариства політв'язнів та репресованих Галина Бойко. Ми згадували її матір Ірину Францівну Войцехівську, яка багато років очолювала дане товариство (Царство їй небесне!).

Згадували Святослава Мельничука, диригента хору «Гомін Буковини». В даний час за станом здоров'я не міг бути з нами. Але приходять на ці заходи старші люди з цього товариства, бо болить їх все те, що діється в Україні. Вони хочуть, щоб Україна була українською – зі своєю мовою, народними традиціями, пошануванням своїх героїв.

Виступила Марія Кисильова. Вона нагадалаа, що на Хресті, біля якого ми вшановували розстріляних галичан, написано такі слова:

В нічному сяйві зоряних вогнів
За душі дочок і синів
Молитву Господу пошліть
В пошані голову схиліть!

Ми схиляємо голови перед їх світлою пам'яттю. Стаємо на коліна перед їх величним священним подвигом, благородним поривом звільнити Україну від окупантів-поляків, німців і тих же московитів, яким і зараз бракує свого. Та й розуму їм бракує, коли вони так глумляться над нашим народом. Ішли би вони в тайгу безкрайню і нехай би ведмідь тепер їх кості гриз. Творили ж вони з українцями такі звірства при вивезенні в Сибір на депортацію. Не боялися Господньої кари!

Стоячи біля могили, мимоволі на думку спали слова українського поета Степана Руданського, написані на його могилі в Ялті:

На могилі не заплаче ніхто в чужині
хіба хмаронька заплаче дощем по мені.

Подумалось, що ці молоді хлопці страчені і похоронені далеко від дому, але вони у рідній Україні спочивають. А ми Вас ніколи не забудемо. Ви – наші герої і будете ними на віки!

Марія Кисильова подякувала Лесі Хомко, а вона ще є головою медичного координаційного центру допомоги військовим та співзасновником патріотично-тактичної групи 4, 5, 0 з О.Паращуком. Також Кисильова подякувала командиру О.Паращуку та вручила їм обом книги Нестора Мизака «За тебе, свята Україно».

Захід відбувся за сприяння Віри Китайгородської – начальника обласного управління культури, а також О.Палійчук – начальника департаменту освіти Чернівців. Така подія завжди буде нас об'єднувати, бо це біль і втрата, яка болить нас усіх!

Подвиг героїв ОУН, УПА – безсмертний!

М. КИСИЛЬОВА

УКРАЇНА НЕЗДОЛАННА

ПОРТРЕТИ ДОБРОВОЛЬЦІВ НА ВІЙНІ

У Національному музеї літератури України завершилась виставка «Портрети добровольців на війні» харківського художника – добровольця АТО Сергія Пущенка, українського графіка і живописця, культуролога, члена Національної спілки журналістів України. З весни 2015 року він тривалий час перебував у зоні проведення бойових дій під час російської збройної агресії проти України, писав портрети вояків 5-го окремого батальйону Добровольчого українського корпусу «Правого сектора», творчо працював у батальйоні, згодом став активним волонтером.

Останній день експозиції автор вирішив перетворити на ще одну хвилюючу подію і запросив заспівати для присутніх і добровольців, портрети яких були на стінах у залі, заслуженого артиста України Тараса Компаніченка, видатного бандуриста, лідера гурту «Хорея Козацька».

На закриття виставки були запрошені воїни АТО, ветерани, політики, громадські діячі, зокрема, Дмитро Корчинський, дисиденти, історик Сергій Білокінь; волонтери, представники об'єднання «Бойові швачки», журналісти і всі, хто причетний до добровольчого руху в Україні. МГО «Волинське братство» представляли заступник Голови, заслужений журналіст України Михайло Сорока, та член Ради, журналіст Вікторія Рутковська.

Вступне слово виголосила заступник директора Музея Раїса Сєннікова. На закритті виступили побратими Покутяка та Смерека, портрети яких демонструються в експозиції. Зокрема, друг Покутяка зазначив: «Ця виставка має на меті провести її обласними містами України з метою національно– патріотичного виховання молоді. Ми мусимо єднатися заради однієї мети – нашої перемоги над ворогом». Він презентував альбом «Портрети добровольців на війні», створений Сергієм Пащенком. Ця книга – як настанова, де кожен образ несе емоцію, бажання, мотивацію. А 110 зображень добровольців, створених митцем на передовій і прифронтовій базі 5 батальйону ДУК/УДА, вже чекають у Івано-Франківську.

Друг Смерека додав, що на портретах – новітні лицарі нашої держави. Художник нам показав непереможний чин УДА, дух нації, дух армії. «Україна відбулась! Україна буде! Україна переможе!» – такими словами закінчив він свій виступ.

Про незламність героїв, їх нездоланний дух свідчать підписи під картинами – життєве кредо добровольців. Ось тільки деякі з них: «Живи з Богом! Помри вільним! Друг Аль Пачино», «Не думаю, яка то буде дяка, від зрад численних клято затужу. Але я знаю, хто я, я – собака, я найдорожче – Україні волю стережу! Друг Чечен». «Не смiє бути в нас страху! Друг Покутяка». «За новий люд! Слава Україні! „Як сталь кується у вогні, так нація кується у боротьбі. Є. Коновалець". Друг Крук». «З шаною до предків, з надією до нащадків. Україна понад усе! Друг Шахід». «Під час малювання портрета поряд ішов бій. Над нами свистіли кулі, неподалік вибухали 120-мм міни. Завжди посміхайтеся! Вам личить. Слава Україні! Друг Омега», «Ми всі народжені на потіху батькам і на славу Батьківщині. Тож давайте любити, боротись та захищати її. Друг Безіменний».

Тарас Компаніченко, учасник волонтерського руху, з 2014 року виступає перед воїнами української армії та добровольцями. В своєму слові він зазначив, що ця виставка – це свідчення того, яким ми хочемо бачити сьогодення. «Це – літопис епохи не в статистичних даних, а в персоналіях, ясних ликах нашої доби. Подвиг друга Художника в тому, що він малював портрети героїв вживу, саме там, де точаться бої, під кулями». Кобзар виконав козацькі псалми, думи, пісні національно-визвольних змагань, власні твори, написані у старосвітському ключі, присвячені жертвам російської агресії на Сході України, зокрема «Думу про битву на Савур-могилі». На завершення заходу всі заспівали Гімн України. А на згадку про цю подію друг Смерека подарував Тарасові книгу «Портрети добровольців на війні» з автографом.

Виставка вразила емоційністю, глибиною художнього розкриття образів. Неможливо було за кілька годин осягнути весь її масштаб. Хотілося вдивлятися в кожне обличчя, читати характер героя, додумати про його життєву історію, розмірковувати, або просто помовчати. Але найголовніше в портретах – це очі. Погляди персонажів вражають, здається, вони бачать тебе наскрізь, проникають у найвіддаленіші куточки душі. «Очі героїв ніби зазирають вам у душу, не залишають байдужими і спокійними, знову і знову виринаючи із вашої пам'яті. Психологізації образів сприяє й колористична гама: червоний, темно-брунатний та білий кольори. Певною стилізацією їх образів художник творить свою іконографію, звеличує своїх героїв і канонізує козацькі образи в нашій уяві, доводячи їх майже до стадії святості», – так охарактеризувала портрети художника кандидат мистецтвознавства Тетяна Паньок.

Ми тут… Вони там… Війна триває… Гинуть найкращі… Треба пам'ятати про це…

Вікторія РУТКОВСЬКА,
Фото Георгія Лук'янчука

ДО 75-РІЧЧЯ СТВОРЕННЯ УПА

УКРАЇНСЬКА КРОВ ПІД МОНТЕ-КАССІНО

(ДОДАТОК ДО СЕРІЇ КНИГ «ЗА ТЕБЕ, СВЯТА УКРАЇНО») КНИГА ОДИНАДЦЯТА НЕСТОР МИЗАК ХУДОЖНЄ ОФОРМЛЕННЯ ІВАНА БАЛАНА

В даній книзі висвітлюється трагічна доля українців Східної Галичини, які були репресованими в 1939–1941 роках і опинилися в сибірських концтаборах. У них був вибір: залишиться в тюрмах чи вступати до польської армії генерала В. Андерса, щоб воювати проти німецького нацизму.

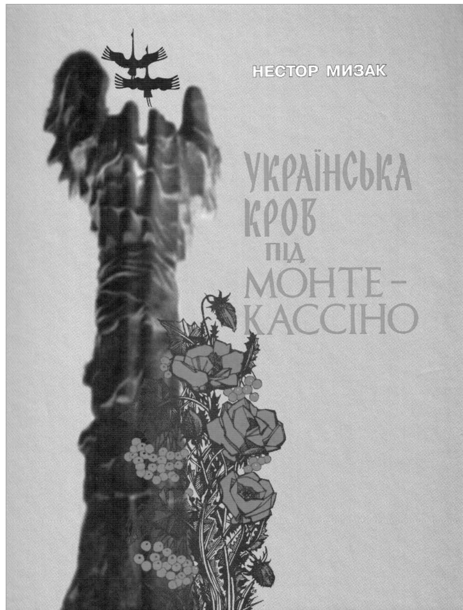
Книга присвячується пам'яті українців, полеглих у боротьбі з нацизмом у лавах польської армії генерала В. Андерса.

Як греки, спаливши Трою, спричинилися до мандрів троянців світами, так і східні галичани після нападу гітлерівської Німеччини і Радянського Союзу на Польщу опинилися, як біля «розбитого корита» – в дуже незручному становищі. Важко було сказати чи буде ще надія на відродження Української держави на той час. Німці вважали Галичину складовою частиною Третього рейху, совіти, як західну частину УРСР. І кожний з них вважав, що здійснює історичну праведну місію. По пакту Молотова-Ріббентропа Червона армія увійшла на територію Східної Галичини і Західної Волині, де після гучних закликів почалися масові репресії проти українців, поляків та людей інших національностей. Але найбільше горя випало на долю українців, які вимушені були опинитися в рядах армії генерала Владислава Андерса. Тут вони відбували страшні муки: Сибіру, Ірану, Іраку, Сірії, Палестини, Єгипту, Італії, Англії. Так, українці були вимушені воювати в багатьох арміях світу.

На 13 лютого 1940 року із західноукраїнського регіону було депортовано 17206 сімей (89062 особи). Такі арешти та виселення були і в наступні роки. Переселенці – біженці розселялись у двадцятьох областях Радянського Союзу та 150 районах Сибіру та Середньої Азії. А за даними досліджень Івана Біласа всього у Західній Україні було репресовано в 1939–1941 роках 1 млн 70 тисяч осіб. І усе це населення, в тому числі й українці, стали соціальною базою для формування армії Андерса. У супроводі радянських офіцерів він відвідував місця розселення польських громадян та агітував до вступу в армію. Так спершу створили дві піхотні дивізії по 7-8 тис. осіб кожна. Та все залежало від отримання зброї та обмундирування від США, Англії, СРСР. Генералу передали список із 1658 офіцерів, репресованих СРСР, але командного складу ще не вистачало. Тоді сам Андерс вимагав звільнити з концтаборів не тільки поляків, а й українців, євреїв, білорусів. Тому заслуга генерала перед українцями була дуже важливою. Українці були, як у безвиході, вступаючи до польської армії, але це був кращий шанс на життя, аніж загинути в концтаборі. Прибулих направляли в колгоспи, але після концтаборів люди були вже непридатними до роботи. Дали про себе знати табірні недуги – цинга, куряча сліпота, з'являлись болючі рани, які не гоїлися. А через брак мила майже в усіх були воші, короста. Наставала гостра потреба в лікуванні, а не в праці в колгоспах. Українець Володимир Янів згадував, що коли його направили в колгосп у район ріки Амудар'я на збирання бавовни, то там масово розповсюджувався тиф, від якого помирало багато молодих хлопців. Особливо загинуло багато тисяч люду в Керміне, біля Самарканда в кінці лютого. В березні був суцільний лазарет. Хворі на різні хвороби лежали повсюдно – мало хто з них виживав, інші «йшли» до спільної ями.

За спостереженнями Богдана Дурбака, за сім місяців там загинуло від тифу понад 4 тисячі людей – «тільки Бог один знає скільки між ними спочиває українців».

В даному виданні Нестора Мизака описуються найкривавіші бої в Італії біля містечка Монте-Кассіно. На горі розташувався монастир бенедиктинців. Німці організували на ній укріплені дзоти, з яких утримували контроль над дорогою з Неаполя до Риму, бо й мали вони добре озброєння та амуніцію. Учасник боїв Іван Музичка зауважує, що разом з підготовчими боями, наступ на Монте-Кассіно тривав майже півроку, щоб зламати німецьку оборонну лінію. Операцією командував генерал німець Кессельрінг. 24 квітня вирушили знову на фронт і почали загальний наступ. Понад 500 гармат били без перебою цілих дві години. Потім туди рушила піхота, яка складалася з українців і білорусів. Відбувалась і друга атака на гору. Перший бункер здобув українець Михайло Панківець із села Погорилівки, біля Сарнів, що на Волині.

«Божевільний і відважний, незважаючи на крики й остороги товаришів, підсунувся під самий бункер і вийшов на нього із зв'язкою гранат. На четвертому бункері загинув. Там його і поховано з написом на могилі «Міхаїл Паньковець», і ніхто не знає, що лежить там син України, якого доля кинула в обійми смерті, – так пише про свого загиблого друга Микола Козій.

Монте-Кассіно брала 5-та Кресова дивізія, яка мала в своєму складі українців та білорусів. А поляки цим скористались, шкодуючи своїх. Також слід згадати про трагічну долю білорусів у складі німецької армії. І коли 1-а білоруська дивізія відмовилася вступати в бій, то їх розстріляли. Тих, які залишались, перекинули на Рейн, щоб стримувати американську армію. Та згодом американське командування передало залишки дивізії у руки НКВС. Після тижневих боїв німці поспіхом покинули монастир, який служив фортецею, від якого вже не залишилося каменя на камені, та на його розвалинах замайорів польський прапор. І чи всі знали, що за нього загинуло багато українців? Далебі, ні.

Бойовий кривавий шлях українці закінчили у складі 2-го корпусу у квітні 1945 року, взяттям Болоньї. Цей корпус, за неповними даними, під Монте-Кассіно втратив 924 воїни убитими і 4199 – пораненими. А за всю війну – 3 тисячі загиблими і 14 тисяч пораненими. Звичайно, якщо порівняти з кількістю втрат українців на радянсько-німецьких фронтах цього періоду, то це не є великомасштабні втрати. Та кров, пролита українцями і на цьому фронті, є безцінною.

Після війни Другий корпус залишився в Італії, як окупаційна сила союзницьких військ. Ситуація, що склалася в світі, змінювала і настрої українців. Тому у перші місяці після війни для опіки українців у Римі був створений комітет на допомогу біженцям і іншим категоріям населення під керівництвом Івана Бучка. Під час служби в Італії український 2-ий корпус дізнався, що в таборі Риміні є інтерновані вояки колишньої «СС-Галичина». Контакти з іншими вояками сприяли допомозі українцям. Було зроблено подарунок воїнам 1-ї УА УНА – синьо-жовтий прапор напам'ять про спільні жертви полеглих. Був створений Союз Українців Британії – СУБ та почав видавати газети «Наш клич», «Українська думка». Це відбувалось у Лондоні. Багатьох українців було нагороджено «Хрестами Монте-Кассіно», «Зіркою Італії», «Медаллю оборони» ін. А коли відбувалося ювілейне святкування під Монте-Кассіно, то колишні воюючі сторони тиснули один одному руки, обнімалися. Це були українці, білоруси, євреї, італійці, навіть колишні німецькі парашутисти. До підніжжя монумента невідомому воїнові клали багато квітів.

Згодом «Андерсяки», як їх називали на честь генерала Андерса, пошили великий синьо-жовтий прапор і передали його «дивізійникам», освятивши. На римінському стадіоні було виставлено наш національний герб – тризуб і герби всіх земель України, та вишикувались усі поляки дивізії УНА. Біля трибуни стояв Юнацький курінь. Православний та греко-католицькі священики відслужили молебень і освятили прапор. Та українці отримали грамоти: одна з них передана в архів Римінського табору в Римі, друга на шовковому папері вшита під самим тризубом у прапор. І коли генерал М.Край скомандував: «Струнко! На прапор глянь!» і десять тисяч дивізійників віддали честь прапорові, який під звуки мелодії «Ще не вмерла Україна» був піднятий на високій щоглі. Є світлина, на якій зафіксовано цей урочистий день в історії.

Велику працю в питанні зацікавлення кількістю полеглих українців під Монте-Кассіно та збереження пам'яті про українських героїв з армії Андерса зробив ректор Українського Вільного Університету в Мюнхені – Петро Гой (народився 1925 р. в с.Михайлівка, Підгаєцького району, Тернопільського воєводства). Проректор і ректор УВУ. У 1977–2001 роках очолював Фундацію Українського Вільного Університету з осідком у Нью-Йорку. Помер 2001 року. У 1981 році Петро Гой організував унікальну молодіжну наукову студійну програму «Стежками батьків по Європі», яка проіснувала до 1992 року. Цим самим він показав історичні цінності, залишені українцями в світі та жертви українського народу в західно-європейській цивілізації. Патріарх Йосип Сліпий говорив наступне: «Ви не тільки громадяни Америки, де ви народилися, але ви по крові українські діти, діти українського народу. Коли в Європі ходите стежками, якими ходили ваші батьки з великим горем у серці в часі Другої світової війни, то на тих стежках є їхні сльози, терпіння і туга за покинутою Батьківщиною. З пошаною й молитвою подяки ходіть по тих стежках, дякуючи Богові за рятунок ваших батьків».

Дана книга проілюстрована багатьма світлинами вояків-українців корпусу генерала В. Андерса, малюнками пам'ятних знаків, нагород, є багато фото Українського студентського комітету Монте-Кассіно, фото учасників з програми «Стежками батьків по Європі», фото монастиря під Монте-Кассіно, ін. В книзі детально описуються події про службу українців у польській армії генерала В. Андерса. Зокрема, вояком Богданом Дурбаком. І в основному, голод, страшні хвороби, мрія про виїзд і втеча з-під контролю НКВД були найбільшою причиною, чому українці долучились до служби в польській армії. Дуже цікавою є розповідь учасника боїв під Монте-Кассіно, майора Володимира Янева, 1921 р.н., з Західної України. Є спогад вояка Т. Ландика – за Україну через Сибір. Також наводиться список Першої Управи Союзу українців Британії, про установчі збори союзу Українців Британії 19-20 січня 1946 року. Цікавим є опис життя Теодора Даниліва з міста Бучача, Тернопільщини.

Автор видання професор-історик Нестор Мизак зауважує, що на сьогоднішній день про участь України – Східної Галичини у війні проти гітлеризму замовчується. Їхні здобутки присвоїла собі армія, в якій служили українці. На цвинтарі під Монте-Кассіно в Італії не вказана національність самих героїв-українців.

Вічна пам'ять і слава воякам-українцям 2-го корпусу генерала В.Андерса, які пройшли концтабори Сибіру, важкі дороги та пустелі Близького Сходу й прославилися у кровопролитних боях з німецьким нацизмом.

Вічний їм спокій у братських могилах!

М. КИСИЛЬОВА

ЮВІЛЕЇ

З РОСИ ВАМ І З ВОДИ!

Цієї прекрасної пори золотої осені, 25 жовтня, святкував свій ювілейний День народження – 60-ий Петро Дмитрович Кобевко. Він відомий на Буковині журналіст, який керується тільки правдою.

Петро Дмитрович є головним редактором обласної патріотичної газети «Час». Для нього немає своїх і чужих – чи це стосується людей вищого рангу чиновника, чи будь-кого іншого.

Петро Дмитрович є великим патріотом України, і цим він живе в повсякденній роботі. Саме він належить до тих людей, про яких ми говоримо, що Україна для нього – понад усе! Адже на Київському Майдані він був майже увесь час. І був він у найприкріший період вбивств, але звідти не відступився.

Петро Дмитрович для багатьох з нас є прикладом того, як потрібно боротись з будь-якими проявами всього, що шкодить Україні. Він це робить з повною віддачею, розуміючи, що інакше ми не викриємо, не поборемо все те зло, яке стоїть на заваді розбудови України. Честь і велика шана йому за це!

Зичимо Петрові Дмитровичу Кобевку багато-багато здоров'я, всіляких гараздів. Боротись і перемагати, як він це вміє і так поступає.

Многая літа!

М. КИСИЛЬОВА

БЕЗОДНЯ І ВЕРШИНИ БОГДАНА МАЦЕЛЮХА

Закінчення. Початок на 6-й стор.

Вітання бандерівців «Слава Україні!» і відповідь «Героям слава!» стали масовими в устах українців у дні війни з московським агресором». І далі професор Мацелюх зазначає: «Український демократичний націоналізм ніколи не був шовінізмом і не загрожував іншим сусіднім народам, а лише піднімав дух і тіло борців за визволення України від окупантів на споконвічній українській землі».

Проте напад Росії на Україну має і позитивні наслідки: «Рівень політичної активності і число громадських організацій поволі зростає. Національна свідомість народу також відроджується, про що свідчить рух волонтерів по всій Україні на підтримку армії в зоні АТО. Агресивна війна Росії проти України відкрила очі багатьом її громадянам на справжню ментальність «старшого брата» і його ординське нутро. Україна відроджується і консолідується з кожним днем».

Б. Мацелюх стверджує: «Тільки єдність народу в критичні і доленосні періоди історії, масовий патріотизм і героїзм його борців будуть запорукою нашої перемоги». І прогнозує: «Є два найбільш імовірні наслідки подальшого розвитку ситуації в країні: удосконалення Конституції з метою забезпечення народного контролю й ефективності тиску суспільства на владу або третій Майдан. Влада сама провокує суспільний вибух. Демократичні традиції в Україні мають сильне і глибоке історичне коріння, і їх ніколи не вдасться подолати держимордам».

Анатолій ЗБОРОВСЬКИЙ

ПРАВДА КЛИЧЕ!

НЕҐАТИВНИЙ СТЕРЕОТИП УКРАЇНЦЯ В ПОЛЬСЬКІЙ ПІСЛЯВОЄННІЙ ЛІТЕРАТУРІ

Мирослав Трухан. «Неґативний стереотип українця в польській післявоєнній літературі». Мюнхен-Львів, 1992 – 256 с. ВП «Троян»

Микола ДУПЛЯК

Оце вже двадцять п'ять років тому у Львові вийшла офсетним друком дуже актуальна книжка відомого в Польщі та поза нею публіциста і науковця д-ра Мирослава Трухана, який жив у Щеціні (Польща), а згодом у німецькому Мюнхені, де й припинилося його життя 2012 року. Автор – один із найкращих знавців і дослідників польсько-українських відносин, зібрав і перевірив сотні публікацій і фактів про Україну й українців, а відтак сконденсовано задокументував їхнє ставлення до наміченої в заголовку цієї публікації теми.

Книжка М. Трухана дуже актуальна в наші дні, коли панівна влада Польщі розпалює та підсичує антиукраїнські пристрасті польських шовіністів і старих мрійників з імперськими апетитами й амбіціями про поширення своєї держави «від моря до моря» коштом своїх сусідів. Це дуже недоброзичлива та небезпечна гра варшавських політиків. Це, тим більше, що Польща підтримувала Україну від часу відновлення незалежности нашої Батьківщини, а українці почали вважати поляків добрими й надійними сусідами. Тепер же, коли російський імперіалізм показав Україні свої загарбницькі ікла, сучасна Польща почала гострити і свої зуби проти Української Держави. Такий зворот у ставленні поляків до українців важко зрозуміти, бо він дуже шкідливий для обидвох народів під кожним оглядом. Одначе, коли б покоління українців вільної держави краще знало своє минуле та польсько-українські відносини, то сучасна польська українофобія не була б для них несподіванкою. Виявляється, що навіть деякі українські дипломати не розуміють суті справи, бо щойно у 70-річчя операції «Вісла» довідуються про цей злочин.

На мою думку, книжка М. Трухана повинна бути в кожній українській школі, а українські дипломати повинні її уважно прочитати. Вона допомогла б їм зрозуміти й вивчити політику Польщі супроти України та українців і зрозуміти причини та суть їхнього генетичного упередження до нас. Створений та виплеканий у Польщі неґативний стереотип українця жевріє досі. Про те, як він творився, хто і як його творив, – детально й обґрунтовано дослідив і в цій книжці розповідає її автор.

Після розпаду Галицько-Волинської держави Польща опанувала ціле Правобережжя. Польській шляхті потрібна була дешева робоча сила українського хлібороба. В очах шляхти було це «робоче бидло», хлоп-хам, людиноподібна істота, в якій годі дошукуватися душі. Селянсько-козацькі повстанці, які вирішили скинути ярмо закріпачення й стати вільними людьми, були для шляхти збунтованою черню, голотою, що не хоче шанувати суспільного ладу, а слово «гайдамака» стало в польській мові синонімом грабіжника, а від кінця XIX ст. широко вживалося як презирлива назва українця. Згодом сповідуване росіянами та більшістю українців православ'я сприяло духовному закріпаченню, ставши для царської влади вихідним пунктом для успішної русифікації.

У Західній Україні греко-католицьке духовенство не стало на перешкоді полонізації. З часом його представники перейняли польську мову й польські звичаї. При «батьківській вірі» залишилися неграмотний селянин і частина малограмотного міщанства. Їхні духовні потреби обмежувалися молитвою рідною мовою і рідною піснею. Летаргічний сон галичан перервала «Весна народів» 1848 року. Почалася запекла боротьба між «щирими українцями» – народовцями і «твердими русинами» – москвофілами, прихильниками орієнтації на

Д-р Мирослав ТРУХАН

Москву. Провідник національної демократії (ендеції) Роман Дмовський почав був писати про «вигодоване Австрією українство». Відтоді слово «українець» набрало для польського вуха, звиклого до визначення «русин», негативного звучання, ставши поняттям, тотожним з українофобом, – пише М. Трухан.

Коли після Першої Світової війни впали тюрми народів – Росія і Австрія, польсько-українська боротьба за Галичину розпалила національні пристрасті. Знову голосно залунало в Польщі ненависне слово «Ukraińcy». З приєднанням західньоукраїнських земель польська бульварна преса закликала до рішучої розправи з «гайдамаками». Після упадку Польщі 1939 року поляки часто звинувачували українців у своїй поразці.

Під час Другої Світової війни появилися нові зненавиджені польською громадськістю поняття як «бульбівець» і «бандерівець». Згодом до інкримінованих українцям злочинів дійшла їхня причетність до придушення Варшавського повстання 1944 року. Автори-пасквілянти безкритично висловлюють своє недоброзичливе й зневажливе ставлення до Українського Народу, почуття своєї українофобії.

За даними з 1985 року, на пропозицію Міністерства Оборони перевидати книжку Генрика Сєнкевича «Вогнем і мечем», польські книгарні зробили замовлення на один мільйон примірників. Полякам важко було погодитись із втратою східних українських земель, а згадка про «креси» та Львів залишилася в серцях поляків незагоєною раною. У висліді польсько-української боротьби в роки німецької окупації, – по обидвох боках накопичилися жаль і гіркота, наросла ненависть. Польські автори свідомо згущеними фарбами малювали події воєнних років, бо знали, що українцям, яким після Другої Світової війни довелося жити в Польщі з ярликом колаборціоністів і які практично не могли боронитися, можна приписувати всякі вчинені й невчинені злочини. Польські видавництва радо публікували твори про «креси» та «українських націоналістів» і перевидавали публікації міжвоєнного періоду на цю тему.

Без знання представленої в дослідженні М. Трухана літератури, годі зрозуміти трагічну історію післявоєнного Закерзоння. Годі зрозуміти незавидну долю українців, які після операції «Вісла» опинилися на польському засланні під постійним тиском комуністичної влади та ще більшим тиском (антикомуністичної) громадськости. Без перебільшення можна сказати, що українці боялися більше своїх польських сусідів, ніж служби безпеки. За таких умов відбувалася масова полонізація молодого покоління заляканих і стероризованих українців.

Автор поставив перед собою завдання на підставі книжок польських авторів показати українському загалові, переважно необізнаному з цією літературою, якими нас бачили і бачать поляки та яке враження викликає в них часто зненавиджене слово «українець».

Польським авторам не йшлося про правду. Їм ішлося про те, щоб паплюжити добре ім'я своїх українських сусідів та їхні визвольні змагання. Ришард Тожецький, услід за радянськими істориками, Армію УНР назвав «військами українських націоналістів», а діючих в Україні більшовицьких партизанів – «українськими партизанами». Інші автори конечно нав'язують провідникам українського визвольного руху та чи не всім українцям всякі злочини та співпрацю з німцями. Найбільше різких слів сказано про Степана Бандеру. Незважаючи на те, що від липня 1941 р. до вересня 1944 р. він перебував у німецькому концтаборі, на сторінках Енциклопедії Другої Світової війни читаємо таке обвинувачення: «Під час війни співпрацював з гітлерівською Німеччиною...» Для авторів пропаганди та наклепів не йдеться про факт, а про те, щоб можливо якнайбільше очорнити та дискредитувати українського провідника та українські визвольні зусилля в очах польського читача.

За прикладом радянської пропаганди, стало традицією польських авторів підкреслювати шовінізм українського греко-католицького духовенства, для якого справи релігії ніби мали другорядне значення, а ОУН користувалася надзвичайною підтримкою українського кліру. Москва палала ненавистю проти УГКЦ, яку заборонила в окупованій Західній Україні, а Варшава мала з того своєї користі, бо після війни депортувала українців Закерзоння до України, а після етнічної чистки 1947 р. привласнила собі поукраїнські святині та все церковне майно. Проти такого насильства не запротестував ані один польський католицький владика. Найбільшим осквернителем імени Митрополита Андрея Шептицького серед польських авторів був Едвард Прус. Він назвав Главу УГКЦ «русинським митрополитом польського походження», а в іншому місці – «духовним провідником українських фашистів». Слово «українець» не могло йому перейти через горло. Прус намагався довести, що вся діяльність Глави УГКЦ мала антипольський характер. Коли ж почалася підготовка до беатифікації Митрополита Андрея Шептицького, то навіть примас Польщі кардинал Вишинський передав Папі Іванові XXIII свої застереження щодо особи А. Шептицького. Такий «християнський» жест польського примаса нагадав мені вивчений в польській школі віршик старопольського поета Червєнського:

Żeś ty rusin katiuho niedoszły
Przeto jeśli dostać chcesz z nami do nieba,
To ci mięso ruskie z kości obić trzeba.

Про те, що Митрополит А. Шептицький закликав до припинення польсько-української боротьби в 1942–1944 роках і переховував чимало євреїв, врятувавши їх від смерти в німецьких газових камерах, ні для кого не є таємницею. Одначе, про це польські автори не бажали написати. Найбільше нісенітниць і тверджень, що спричинили в польських мізках повний хаос думок і почуттів, зумовивши негативне ставлення до українців, з'явилося в книжках, що відносяться до Другої Світової війни та в книжках про події на Закерзонні.

У творах польських авторів, на яких виховується польська молодь, не йшлося про об'єктивне насвітлення подій, а про те, щоб викликати українофобські емоції польських читачів. У розвідці про ОУН і УПА, Вєслав Шота твердить, що Степан Бандера був офіцером батальйону «Нахтігаль», а його друзі по перу твердили, що Роман Шухевич був командиром дивізії «Галичина». Саме такою «правдою» польські учні московських пропагандистів затруювали уми своїх читачів. До речі, автор Ю. Собєсяк неодноразово згадує, що він вже навесні 1943 року провадив розмови з представниками УГВР, яка тоді ще не існувала.

Окрім названих авторів публікацій про польсько-українську боротьбу, годиться назвати хоч такі прізвища: З. Зємболевський «Чота» (1964), наклад 160.000; В. Сулевський «Рись в акції» (1965), наклад 200.000; Р. Згурецький «Атака відбудеться опівночі» (1966), наклад 200.000; К. Славінський «Хрищата» (1966), наклад 250.000; З. Дамський «Люди вовчих стежок» (1969), наклад 210.000; В. Ярніцький «В погоні за «Бурлакою» (1969), 210.000; Т. Далецький «Бойовий курс Бєщади» (1971), наклад 240.000; К.І. Стажик «Проти смерти» (1972), наклад 210.000. Це ще не всі публікації на цю саму тему. Загальна кількість томиків, кинутих на книжковий ринок, перевищує два мільйони. 1987 р. накладом 50.000 примірників появилося 12-те з черги видання повісті Яна Ґерарда «Заграви в Бєщадах», причому загальна сума накладу всіх видань цієї книжки досягла півмільйона. Цю книжку рекомендують для молоді середніх шкіл як «обов'язкову» лектуру. Крім того, екранізацію твору не один раз показувало польське телебачення.

До речі, перевидавалися такі книжки, як «Щоденник «Мухи» М. Куніцького, повість Р. Братного «Сніги пливуть», «Пострили під Тисною» С. Мисьлінського та інші. У цих творах віє ненавистю до українців. Автори хотіли переконати польську громадськість, що відділи УПА були бандами. У 1980-их роках великим тиражем вийшли пасквільні твори плодовитого борзописця Е. Пруса; появилася книжка А. Бати «Бєщади у вогні»; з'явилися антиукраїнські публікації інших авторів, які приписують воїнам УПА нечувані жорстокості, мовляв, це бандити, вовки, різуни та вбивці.

Внутрішня потреба відсвіжувати дрімаючий у свідомості поляків «український комплекс» наказувала окремим авторам дбати про те, щоб і надалі образ злого українця не зникав зі сторінок польської літератури. Саме тому чимало белетристів продовжувало писати про бандитський характер українського підпілля й запопадливе вислужування перед гітлерівцями. Польських шовіністів дуже дратувала ідея самостійної України. М. Трухан відмічає, що поляки, які часто закидали українцям політичну неграмотність, самі виявили жалюгідну короткозорість, повіривши в те, що своїм планом «Burza»примусять СРСР визнати старі кордони Польщі і зможуть установити польську адміністрацію, підлеглу лондонському уряду, в Галичині й на Волині.

Годиться відмітити, що між польськими авторами були такі, які пробували об'єктивно глянути на проблематику польсько-українських взаємин (Є. Єнджеєвич, М. Русінко, А. Кусьнєвич, З Вуйцік, В. Серчик, Я. Козік), але їхні твори не перевищували кількох тисяч примірників. Знавець проблематики національних меншостей у Польщі Єжи Томашевський був першим істориком, який мав відвагу публічно заявити, що жорстокості останньої війни обтяжували сумління всіх воюючих сторін, у тому також поляків. Даючи інтерв'ю познанському місячникові «Nurt» (ч. 5, 1984), заявив: «Отож, на кресах Армія Крайова (АК) вирізувала українців – жінок, дітей і старців. І тут уже не можна говорити, що це була самооборона».

Вирішальну ролю у закріпленні в польських умах негативного образу українця відіграла польська післявоєнна література, як правило, представляючи взаємини між обома народами в біло-червоній тональності за однойменним до нудоти сценарієм: Богу духа винні поляки змушені боронитися від агресивних осоружних українців. «Злий українець» став невід'ємною складовою частиною польських творів про Західну Україну.

Автори названих публікацій – це переважно особи, які походять з українських етнічних земель, а свого часу мусили їх покинути. Улюбленим твором їхніх дітей і внуків є епопея Сєнкевича «Вогнем і мечем».

(НЕ)ПРОЗОРО

НЕВИПАДКОВА ПЕРЕМОГА:

дружина народного депутата Микитася збудує ядерне сховище за мільярд гривень

Наталка ПРУДКА

Компанія «СК Укрбудмонтаж», що належить Наталії Микитась, дружині народного депутата Максима Микитася, виграла тендер на право будувати Централізоване сховище відпрацьованого ядерного палива (ЦСВЯП) для трьох українських АЕС. Майже півроку «Енергоатом» вибирав генерального підрядника на тендері в системі Prozorro, задача якої – зменшення корупції в царині державних закупівель. Але проаналізувавши походження всіх учасників змагань та особливі умови тендеру, стає зрозумілою невипадковість перемоги дружини депутата – всі про все домовилися на її користь.

Компанія «СК Укрбудмонтаж» отримала замовлення від «Енергоатома» на суму 939 млн грн (з пдв). Об'єкт повинен бути побудований протягом двох років, субпідрядником виступить ТОВ «Ютем-Інжиніринг». Тендер проходив у два етапи на умовах **переговорної процедури закупівлі** – ця процедура використовується замовником як виняток, і відповідно до неї замовник укладає договір про закупівлю після проведення переговорів з одним або кількома учасниками.

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕГОВОРНОЇ ПРОЦЕДУРИ

Основні відмінності переговорної процедури від відкритих торгів та конкурентного діалогу: під час проведення переговорної процедури закупівлі не проводиться аукціон; переговорна процедура не передбачає створення та публікацію тендерної документації; терміни проведення цієї процедури є мінімальними; замовник використовує переговорну процедуру як виняток і лише за наявності та документального підтвердження однієї з підстав, що перераховані в частині 2 статті 35 ЗУ «Про публічні закупівлі».

Чи дійсно на тендері були конкуренти у компанії Микитасів, яких вона нібито обійшла? Крім переможця «СК Укрбудмонтаж», у тендері брали участь ще дві компанії – ПрАТ «Укренергомонтаж» і корпорація «Укртрансбуд» – вони мають спільне коріння з корпорацією «Укрбуд», експрезидентом якої був нині народний депутат Максим Микитась. На переконання експертів, саме завдяки Максиму Микитасю «Укрбуд» став лідером на столичному ринку житла, догнавши компанію «Київміськбуд». Тепер справи підуть ще краще, адже його дружина отримала майже мільярдне замовлення.

В ході проведення тендеру представники «Енергоатома» зустрічалися з кожною із вищезгаданих компаній, в закритому режимі домовлялися про ціни. Влітку ми звернулися до тендерного комітету «Енергоатома» з проханням назвати імена тих, з ким саме проводяться переговори, але відповіді не отримали. Така утаємниченість завжди стає приводом для підозр, що там може закрастися корупційна складова.

БУДІВНИЦТВО СХОВИЩА ДЛЯ ВІДПРАЦЬОВАНОГО ПАЛИВА АЕС ЗРОСЛО В 9 РАЗІВ

Восени «Енергоатом» розпочне будівництво централізованого сховища для безпечного зберігання відпрацьованого ядерного палива трьох українських АЕС. Проект реалізується спільно з американською Holtec International. Достеменно відомо, що вартість проекту зросла майже в дев'ять разів – зі $148 млн в 2009 році до нинішніх $1,4 млрд, з чим категорично не згоден національний Регулятор енергоринку в особі його керівника Дмитра Вовка.

За його даними, рішення про шалене зростання вартості спільного з американцями проекту уряд ухвалював без погодження з національним Регулятором, якому таки доведеться перекласти на пересічних українців витрати на суму майже півтора мільярди доларів – кошти будуть відшкодовуватися з тарифу на атомну електроенергію, тому її подорожчання – невідворотне.

Будівництво сховища у зоні відчуження Чорнобильської АЕС атомники обіцяли розпочати відразу після вибору генерального підрядника будівельно-монтажних робіт – ним стала компанія «СК Укрбудмонтаж». Перші контейнери з відпрацьованим ядерним паливом планується встановити в 2019-му році. Майданчик для сховища ще влітку очистили від деревини, розпочато будівництво під'їзної залізничної колії – будує дочірня структура «Укрбуду» – компанія «Укренергомонтаж», що, як уже згадувалося вище, також була учасником тендеру на будівництво сховища.

Проект стартував відразу після того, як на початку червня Кабінет Міністрів своїм розпорядженням №380-р затвердив поданий Міністерством енергетики та вугільної промисловості проект "Будівництво централізованого сховища відпрацьованого ядерного палива реакторів типу ВВЕР вітчизняних атомних електростанцій" загальною вартістю понад **37,2 млрд грн**, або $1,4 млрд.

Але ж подібний документ ухвалили ще в 2009 році, де вартісні показники майже в 10 разів менші. Відповідаючи на запитання, чому стався цей стрибок, керівництво «Енергоатома» пояснило це високими інфляційними процесами. «Причиною зміни вартості проекту стали інфляційні процеси в економіці – і загальносвітові, і в Україні (зростання вартості матеріалів, продукції, оплати праці), зростання курсу гривня-долар (все спеціальне устаткування для поводження з відпрацьованим ядерним паливом (ВЯП) постачається із США), специфічні чинники, пов'язані із тим, що на сьогодні змінилися характеристики відпрацьованого ядерного палива, яке має завантажуватися у ЦСВЯП. Після аварії на АЕС Фукусіма-1 посилилися вимоги до безпеки

АЕС взагалі, у тому числі, і щодо поводження з ВЯП, що потягло необхідність використання в устаткуванні для поводження з ВЯП новітніх, більш дорогих матеріалів, додаткових конструкторських рішень порівно з тими, що планувалися понад 10 років тому, коли «Енергоатом» розпочинав діяльність зі створення ЦСВЯП», – пояснили в «Енергоатомі».

Довідка

Будівництво складається з 15 пускових комплексів. Введення в експлуатацію першого комплексу заплановано на 2019 рік, тобто, тоді ж розпочнеться експлуатація сховища. Протягом наступних 35–40 років ємність сховища буде нарощуватися до проектних обсягів – будуть споруджуватися та вводитися в експлуатацію решта 14 пускових комплексів.

Тривалість експлуатації – 100 років.

Місткість сховища: контейнер HI-STORM, одиниць – 458.

У липні Державна інспекція з ядерного регулювання видала ліцензію НАЕК «Енергоатом» на будівництво, визнавши, що експлуатуюча організація виконала всі, передбачені законодавством, умови для безпечного будівництва та введення в експлуатацію.

ПАЛИВО ДЛЯ РЕАКТОРІВ МАЙБУТНЬОГО

Будівництво власного ЦСВЯП дозволить Україні не лише позбавитися від дорогих послуг росіян, але й забезпечити собі право на розвиток виробництва ядерного палива в майбутньому, адже відповідно до Закону України «Про поводження з радіоактивними відходами», **відпрацьоване ядерне паливо не належить до радіоактивних відходів**. Це сировина для виробництва ядерного палива для реакторів майбутніх поколінь. Зокрема, промислове будівництво реакторів на швидких нейтронах очікується не раніше середини цього століття. Тому наразі має сенс розглядати довготривале зберігання ВЯП терміном на 50-100 років. Поки що ж вивантажені з реакторів паливні касети – після витримки в пристанційних басейнах протягом 3-5 років – вивозять на зберігання до Росії, але з часом вони мають повернутися назад.

ЧОМУ ПОТРІБНО БУДУВАТИ СХОВИЩЕ?

«Компанія Holtec постачає технологію та спеціальне устаткування для поводження з відпрацьованим ядерним паливом від АЕС до ЦСВЯП. Підрядники здійснюватимуть будівельні роботи, монтаж та налагодження устаткування. Спеціалізовані організації виконують роботи і надають послуги спеціального характеру, наприклад, з проектування, пов'язані із забезпеченням фізичного захисту об'єкта тощо», – розповіли в «Енергоатомі».

Будувати сховище потрібно для безпечного зберігання відпрацьованого ядерного палива (ВЯП) трьох українських АЕС – Южно-Української, Хмельницької та Рівненської в період їх промислової експлуатації, з поза меж України ВЯП ввозити не будуть. Подібне сховище працює на Запорізькій АЕС з 2001 року. Не варто забувати, що українські АЕС використовують паливо не лише російського походження, але й американського, а Росія не прийме до себе відпрацьовані ТВЕЛи свого конкурента – американської Вестінгауз.

Довідка

Україна не володіє технологією зберігання ВЯП, тому НАЕК «Енергоатом» провів міжнародний тендер, щоб придбати цю технологію. В грудні 2005 р переможцем була визнана американська корпорація Holtec International, яка має ліцензію Американського регулювального органу з ядерної та радіаційної безпеки (US NRC) на системи зберігання ВЯП.

Складність поводження з ВЯП зумовлена його високою радіоактивністю, що сягає мільйонів кюрі на тонну, а також великим залишковим тепловиділенням після вивантаження з реактора. Серйозну небезпеку становить також токсичність деяких радіонуклідів, що містяться у складі ВЯП. Навіть короткочасне перебування людини поблизу вивантажених з ядерного енергоблоку паливних збірок – без радіаційного захисту – неминуче супроводжується критично високими дозами опромінення, тому важливо обмежувати час контакту.

Технологія Holtec – єдина у світі, що має подвійне призначення: в контейнерах можна і зберігати ВЯП, і транспортувати його з АЕС в інше місце, наприклад, на сховище в зоні ЧАЕС. Операція з ядерним паливом здійснюється лише один раз – коли воно завантажується в контейнер прямо з реактора АЕС, а вже потім ВЯП перевозиться в інше місце в спеціальному транспортно-пакувальному комплексі. Для таких робіт не потрібне спеціальне приміщення – їх можна проводити прямо на вулиці. На відстані 100 метрів від контейнера з відпрацьованим ядерним паливом доза випромінювання буде меншою, ніж від сонячної радіації. Контейнери можна зберігати в централізованому сховищі, а у випадку необхідності його можна перевезти в інше місце.

За підрахунками 10-річної давнини, щорічні витрати на експлуатацію ЦСВЯП з усіх реакторів мали б коштувати «Енергоатому» лише $20 млн в рік, тоді як річна вартість послуг тимчасового зберігання в Росії – $160 млн. Звісно, що після дев'ятикратного подорожчання вартості сховища, щорічні витрати на експлуатацію різко зростуть. Але «Енергоатом» не оприлюднює інформацію, скільки ж доведеться щороку платити за утримання ЦСВЯП і який термін його окупності.

ПРАВДА КЛИЧЕ!

Ці люди неспроможні безпристрасно оцінити історію взаємин між обома народами й від них годі очікувати безтенденційних творів. Вони твердо переконані в тому, що винуватцем найбільших польських нещасть є українці. Українці ж бо поставили полякам ультимативну вимогу «за Буг і Сян», вогнем і залізом нищили тих, хто ігнорував цю вимогу з метою зліквідувати сліди польського панування на території Волині та Галичини.

До речі, були спроби українців наладнати польсько-український діалог, але польська сторона, зловживаючи поняттям націоналізму, українські визвольні рухи від Виговського по «Чупринку» – Шухевича називала націоналістичними, а противникові цього погляду легко було наклеїти небезпечний в комуністичній системі ярлик націоналіста. На думку М. Трухана, закріпився лицемірний погляд, за яким поляк, що боровся за незалежність Польщі, вважався патріотом, а українець, який боровся за незалежність України, – націоналістом. З відновленням незалежности Української Держави, справа практичної співпраці між Польщею та Україною стала на правильний шлях добросусідства, але в останніх роках наші західні сусіди виявляють старі претензії до українців і відновлюють нездорові недобросусідські тенденції.

Стереотип злого українця має в Польщі свою довгу історію, а переказувана з покоління в покоління генетична упередженість поляків до українців посилена власним, не завжди позитивним досвідом, донесла його до наших днів.

Без знання представленої в цьому огляді літератури, годі зрозуміти трагічну історію Закерзоння після 1945 року. Наукове дослідження Мирослава Трухана повинен прочитати кожен, хто цікавиться польсько-українськими справами, бо воно відкриє йому очі на багато наявних проблем, допоможе зрозуміти суть справи та дасть відповідь на чимало спірних питань. Книжку збагачує список скорочень, примітки, бібліографія, покажчик імен, помічені помилки тощо. Публікація вийшла накладом 3000 примірників.

Микола ДУПЛЯК

ЕКОЛОГІЯ

...І БУДУТЬ ЛЮДЕ НА ЗЕМЛІ

Микола БІЛОУС

Третє тисячоліття в своєму початковому розвитку твердо заявило стійкою тенденцією хаосу, що йде в суспільстві на вигін, практично по всій планеті. Нам – і то напевне – відчутніші зміни українські, бо ми тут, в Україні, живемо. Слід зауважити, що країна проходить далеко не простий час і помилки робить, далі їх виправляє і знову робить, щоб потім знову ж таки виправляти, поступово виходячи з турбулентності хаосу та налагоджуючи гармонію. Одначе все це потребує і часу, і сил. Одна з дуже важливих складових сьогодення – вік інформаційної революції з комп'ютеризацією та мережою Інтернет, коли прискорено передаються і вільно оперуються величезні масиви інформації та створюються специфічні мережі зв'язків. Переважно селяни (вони ближче до землі) або люд, що працює в агросекторі (городяни, як на мене, меншою мірою), зауважують, що з погодою щось коїться, і що в Небесній канцелярії така ж божевільня, як і на грішній землі нашій. З'ясовується, у величезну професійну скруту потрапили працівники однієї з дуже важливих і потрібних у суспільстві професій – синоптики, бо роками напрацьовані дані, виявлені закономірності змін у природі щороку не відтворюються, ідуть багатофакторні зміни, що їх складно в комплексі змоделювати і спрогнозувати, до того ж, вплив їхній досить інтенсивний.

Показовий рік 2017. Скажімо, у мережі ЮТЮБ проти попередніх років стало куди більше матеріалів з тематики кліматичних змін: світова спільнота стала глибше сприймати проблему, загострюючи на ній свою увагу. Так і має бути, бо наша цивілізація впритул побачила вельми поважний виклик, що його нам, дітям, кинула матінка-природа. Тільки чи готові ми гідно його прийняти?

Людина, Homo sapiens, за задумом Творця, Бога, Вищого розуму, як і ми самі вважаємо, – вінець творіння всього світу, бо наділена інтелектом, мислить і стоїть на найвищому щаблі нашої біосфери: мікроорганізми, рослини, тварини, людина, а далі вже Бог, Творець… У моєму розумінні людина створена за образом Божим і його подобієм, але не рівня Богові. Він – над усіма. З огляду на те, що людина поставлена на найвищий щабель життєтворення на Землі, то, мабуть, і відповідає найпоступніше за гармонізацію більшості процесів у природі, її збереження, процвітання. Щоб своїми розумними, мудрими, адекватними діями залагоджувати посутні проблеми. Планета Земля – це спільний дім для всього живого. Людство з усім живим взаємопов'язано. Зникає один вид. Далі – другий. Ми робимо крок за кроком, традиційно і впевнено йдемо до ями, в яку, рано чи пізно, покладуть і нас.

Та наразі покиньмо філософію. Глобальне потепління є, воно триває, з огляду на антропогенну діяльність, за останні два століття воно різко прискорилось і набуло загрозливих проявів. Хотілось би зауважити масштаби. Уявіть собі планету Земля, її розміри, масу, коли йдеться про зміни в якихось десяті градуса: то це яка кількість енергії потрібна, щоб її підігріти, а вже говорять про 1,5 градуса. За таких гігантських розмірів температурні зміни дуже інерційні, проходили б вони за тисячі років, природа непомітно самовідновлювалася б, пристосовувалась.

Одначе. Спостерігаю зміни протягом власного життя. Я – пенсіонер. Мені вже за шістдесят. Згадую своє дитинство. Перший сніг завжди випадав на світські «жовтневі свята». Потім розтавав. А з грудня починалися засніжені зими. Сніг випадав, далі відлига, вбігався, на нього новий. Бувало таке, що до кінця зими тільки верхівки парканів виглядали з-під снігу. Вже навесні починав танути. Десь за 2-3 тижні вулиця перетворювалась на неглибоку річку. Намастивши чоботи ваксою чи дьогтем, виривав зі старих зошитів листки і робив кораблики або зшивав їх у цілі флотилії, пускав по воді, уявляючи себе капітаном. Добре показана зима мого дитинства у кінофільмі «Вечори на хуторі біля Диканьки». Серединою 70-х зими стали малосніжні: це пов'язувалося з появою Канівської ГЕС. З 80-х мої лижі, на них я проходив усе своє дитинство, стояли нечіпані, в них не було потреби.

На планеті Земля температурний режим формується завдяки променям Сонця. Теплові процеси, що переходять усередині Землі, в ядрі, малодосліджені. Сонячне випромінювання, попадаючи на поверхню землі, розподіляється по-різному. Потрапивши на льодовики і в сніги, 90 відсотків променів повертається назад, у космос, частина енергії іде на простий нагрів, і води – океанів, річок, озер, і твердої поверхні, особливо в місцях, не покритих зеленню, частина енергії іде на фотосинтез. Хлорофіл, що надає флорі зеленого забарвлення, поглинаючи квант випромінювання, вибирає з атмосфери молекулу двоокису вуглецю і відновлює її до чистого вуглецю, формуючи власне складові дерев, трави, водоростей, виділяючи при цьому в атмосферу. Цей процес дуже важливий для біосфери землі, бо, крім поглинання енергії випромінювання, є основний регулятор концентрації двоокису вуглецю і кисню в атмосфері. Також промені відбиваються і від хмар. На фото з Космосу вони білі, поверхня води на землі, згідно з властивостями електромагнітної хвилі, за законами перетину середовищ з різними оптичними показниками. Для помірної кліматичної зони, що покрита зеленню, вкрай важлива, щоб забезпечити її життєдіяльність, присутність вологи у приповерхневому прошарку, де розвивається коренева частина трав.

Уночі, охолоджуючись, вода посилає в космос інфрачервоне випромінювання, локально на місці регулюючи температурний режим. Коли відбувається поверхневе пересушування, ці процеси не переходять, що згубно впливає на рослинність. Нині поверхня пересушується – про це буде далі. Потрібен полив, але там є свої застереження, що стосуються якості води. Коли йде дощ, там вода дистильована, щоправда, у нас можуть і кислотні дощі випадати, криниична вода насичена солями, за надмірного поливу грунти осолонцюються, що призводить до зниження врожайності. На полив краща річкова вода, але це потрібно з'ясовувати конкретно на місці. Часто річки бувають забруднені, останні роки зими з малою кількістю снігів і весною, вони не промиваються, як раніше, і більше забруднюються. Зразковий, у гіршому його розумінні, є приклад із землями навколо Дніпровсько-Кримського каналу, де за часи його експлуатації в Херсонській області осолонцьовано до 1,5 мільйона га степових чорноземів і щороку до 50 тисяч га виводять із обігу. За останні 27 років на Дніпрі немає повені, раніше придонні забруднення змивалися і скидалися в море, тепер лишаються на дні, скиди підприємств замінералізовані, отже, виходить: чи то аварія, чи то катастрофа. Така ж ситуація і в Кримській автономії, щоправда, за часи окупації вона потроху виправляється, бо там поливати нічим.

За останні два століття з розвитком науки, технологій, виробництва стали дедалі ширше використовувати концентровані джерела енергії на основі вуглецю – вугілля, нафту, природний газ: вони спалюються, і їх можна ефективно перетворювати на інші форми – механічну енергію руху, електроенергію, гарячу воду, опалення тощо. Ті запаси вуглецевих продуктів, що природно формувалися мільйонами та сотнями тисяч років, стали інтенсивно спалюватися, що призвело до суттєвого підвищення вмісту двоокису вуглецю в атмосфері і позначилося на зміні клімату та вплинуло на хід біосферних процесів. Особливістю двоокису вуглецю є те, що цей газ перешкоджає проникненню крізь нього певного спектру інфрачервоного теплового випромінювання, що із Землі раніше вільно проникала в Космос, тепер тепло залишається в атмосфері Землі, тим самим збільшуючи загальну температуру – це явище зветься ще парниковий ефект.

Парниковий ефект – не єдиний фактор, що впливає на кліматичні зміни, одночасно на нього наклалися інші – це посилення інтенсивності випромінювання власне Сонця та зменшення маскуючих властивостей від сонячної радіації озонового прошарку атмосфери. Сонце не є система стабільна, починаючи з 80-х років минулого століття і по сьогодні, воно саморозігрівається, тим самим збільшуючи інтенсивність випромінювання, що приходить на землю. Я не подибував в інформаційному просторі посилань про дальшу долю цього процесу: чи воно має застабілізуватись, чи повернеться до старих режимів, невідомо. Водночас збільшилась кількість і потужність вибухів на поверхні Сонця – протуберанців, що спричиняють магнітні бурі, на температурний режим вони не впливають, але негативно відбиваються на здоров'ї та самопочутті людини. Одночасно озоновий прошарок стає дрібніший, що захищає все живе на планеті від сонячної радіації, навіть спочатку над Антарктидою утворилася діра в прошарку, яка щороку розширяється, підступаючи вже до Південної Африки. Зменшення озонового прошарку пов'язане з вигоранням озону при запуску космічних літальних апаратів та використанням фреонів в холодильних агрегатах, фреон – фтормісткий газ, що «з'їдає озон».

Усі ці названі фактори зійшлися в часі. Зрозуміло, що Земля за своїми масштабами величезна – і вплив на Землю, і її реакція на вплив інерційні. Взагалі Землю слід розглядати як досить складний організм із взаємопов'язаними процесами, зміна чогось одного, спонукає до зміни другого, те тягне за собою третє і т.д., змінюється дуже багато чого, але в кожному конкретному місці по своєму: в одних місцях – це повна катастрофа, в других – певні корективи в господарюванні та адаптація. Наприклад, інтенсивне танення льодовиків Гренландії розбавляє прісною водою морську, що зменшує Лабрадорську холодну течію, та й собі зменшує теплу течію Гольфстрім, що частково не доносить тепло до Європи і спричиняє невелике підвищення температури Атлантичного океану в екваторіальній зоні, де формуються тепліші потоки повітря, надалі, збігаючись з холодними, утворюють божевільні торнадо в Карибському басейні. Спостерігається тенденція їх щорічного збільшення. Зменшення частини тепла до Європи Гольфстрімом – а Західна Європа дуже чутлива до цього, призводить до чимраз нових і нових сюрпризів природи: чи снігом завалить у місцях, де його ніколи не було, чи скує кригою, якої раніше ніхто не знав, чи впалить небаченим градом і т.ін. Проглядаються загальні тенденції, але слід розуміти, що процеси не застабілізовані, вони у розвитку. Змінюється аеродинаміка планети – арктичні холодні потоки заглиблюються в південну частину, а теплі екваторіальні заходять глибше в північну. Як наслідок, потужні урагани в Москві та Польщі, цьогорічний червневий снігопад на півночі Росії, що загубив урожаї в цьому регіоні. Змінилася висота формування дощових хмар, у нашій кліматичній смузі піднялася на 2 км, тепер частенько за 2–3 дні випадає дощів дво-тримісячна норма: для багатьох міст – то ціла катастрофа, бо вони до такого просто не підготовлені. Я так думаю, що у природи приховано ще досить сюрпризів: як мовиться – далі буде.

Є ще одне питання, що стосується України. Цьогоріч дуже зазеленився наш сивий Дніпро. Активна і небайдужа частина громади забила на сполох. Наслідки наявні і показові. Ну і що ж далі? Із ЗМІ пролунав дуже сумний факт, що в Канівському водосховищі цього літа косяк судака пішов на турбіни – чи то задихався (на турбінах кисень є) а чи, може, з горя сподобився на суїцид. В мене є фото, що його прислав мені мій колега з Херсона: берег Дніпра суцільно вкритий мертвим бичком, невеличким, до 5 см, смуга завширшки до 2 м – це ще минулими роками. Міліють річки. Цьогоріч біля мене, с.Застугна, в передмісті Василькова – вперше за всю свою історію – посеред літа р. Стугна повністю пересохла, густо зелена вода в ставках, по річці в м.Василькові. В частині криниць зникла вода. Інші обміліли. Пересох приповерхневий прошарок грунту в городі. Вперше, спостерігаю, вигорів пирій. Цікаво: а що чекає мене наступного літа? А стосовно зеленого Дніпра скажу: цьому явно сприяв промисел річкового піску з русла, просто супер бізнес, вибрані такі котловани, що течія ріки зупинилася. Нижче Південного мосту в м.Києві 11 земснарядів, по ешелону піску, кожен – щодня, оголений фундамент мосту – байдуже. Добре, що міст не впав, неодноразові звертання до мера В.Кличка – це «глас вопіющого в пустелі». Кажуть люди, що то прокуратура заробляє, і все. Все, то все. Добре, що не так давно зупинили, але це тільки під Києвом, а далі?

Друге – це злочинне безкарне вирубування лісів та його наслідки за благословення самого Президента України. Ще за «совєтів» відстежували «вирубку», тримаючи її на рівні 4,8 млн куб. м. Щороку, за оцінками лісників, бо ліси вирубувалися нещадно і безконтрольно, «вирубка» становила близько 7,8 млн куб. м. Зникли ліси, збільшилася концентрація двоокису вуглецю в атмосфері, а природа відповіла посвоєму – різким збільшенням кількості синьо-зелених водоростей. Хотілось би звернутися до всіх учасників цієї афери – і тих, що копійку підняли, і тих, що працювали за наймом, різали, вивозили, пропускали через митницю, – приїжджайте до Дніпра, подивіться на нього. Додам іще, уявіть собі, під горою стоїть село, гора покрита лісом, коренева частина лісу підтримує рівень грунтових вод. Тепер ліс вирубали. В криницях пропала вода. Все так просто.

Не вірте політикам, вони все що завгодно збрешуть, аби їх тільки вибрали. А потім роблять те, що й на голову не налазить. Час уже самим думати. І тоді, за нашим Пророком Тарасом Шевченком:

І на оновленій землі
Врага не буде супостата,
А буде син і буде мати,
І будуть люде на землі.

ПРЕЗЕНТАЦІЯ

ПРАЦІ ТА МУДРОСТІ ЗНАК

Вона не просить квітів
чи похвал –
Вона лиш хоче людям
поклонитись.

Рядки відомого поета (Вадим Крищенко «Душа поета») запрошують на гостини до Слова. В актовій залі Острожецького навчально-виховного комплексу багатолюдно. Прибули відомі на Рівненщині та в Україні письменники: Микола Пшеничний, Ірина Баковецька, Євгенія Назарук, Тетяна Собецька, Євгенія Комісарук. Почесні гості свята – колишні випускники: Дмитро Головенко, директор друкарні «Ключі» (м. Луцьк), Алла Черній, ректор РОІППО, Наталія Іванова, доктор філософії, доцент Волинського педагогічного коледжу, Ярослава Острожчук, директор компанії «Євротон», Василь Баранович, почесний випускник Острожецької школи. А також діячі культури і мистецтва, бібліотекарі, вчителі – філологи, очільники Острожецької громади, односельчани.

Очікувана презентація книги Ніни Миколайчук «Райдуга з роси» (видавництво «Твердиня» м. Луцьк) настала.

Як праці та мудрості знак,
на світі з`явилася книга.

Дійство розпочалося з виступу місцевого хору під керівництвом Василя Мойсіюка, Заслуженого діяча мистецтв України *(див. світлину)*. Звучить відома всім «Пісня про Острожець» (слова і музика Ніни Миколайчук) у майстерному виконанні хористів, а також сучасні та народні пісні про Україну – рідний край.

На щиру і дружню розмову благословляє священик Роман Жарчинський. Він нагадує усім присутнім притчу про Сіяча і бажає, щоб Слово, посіяне в душах людських, зійшло і дало врожаї добра, розуму, справедливості.

Повідомлення – огляд книги «Райдуга з роси» роблять завідуюча бібліотекою Марія Кулиба і вчителька Віта Лук'янець. А на екрані – життєвий і творчий шлях учительки й письменниці Ніни Миколайчук, яка віддала рідній школі півстоліття творчої праці, видала більше десятка книг, в тому числі, двотомник «Вибраного», а також історичне дослідження «Острожець. З давнини до сьогодення». Публікації громадської діячки і почесної громадянки Млинівщини відомі в районній та республіканській пресі, звучали на обласному радіо. Поезії знані далеко за межами України (США, Ізраїль, Італія) та видруковані в Канаді («Промінь» Вінніпег).

Промовляє Ніна МИКОЛАЙЧУК

Вона оспівала працю вчителя, бо сама виховала сотні випускників, гідних синів та дочок України. Серед них – Ярослава Острожчук, Почесний меценат, нагороджена орденами Рівноапостольної княгині Ольги, Великомучениці Варвари, яка ніколи не забуває Острожецької школи. Не забула і в цей день – прибула з повагою та вдячністю. Будучи діловою людиною, вона не розлучається з художнім словом. Саме це й допомагає їй бути чуйною до своїх односельчан. Ярослава сприяє у видавництві книг та здійсненні інших культурних проектів, а також надає матеріальну підтримку односельчанам.

Микола Пшеничний, поет та публіцист, член Національної спілки письменників України, нагадав, що на творчу ниву авторку скерував Олесь Гончар, і зачитав листа класика до сільської вчительки.

Дмитро Головенко підкреслив, що художнє слово Ніни Миколайчук потрапило на благодатний грунт і обов'язково дасть рясні врожаї.

Яскравими враженнями від свята поділилась Ірина Баковецька, голова Спілки письменників Рівненщини.

Творчими здобутками поділилися поетеса Євгенія Комісарук, дитяча письменниця Тетяна Собецька. А Євгенія Назарук з Волині презентувала свою книгу «Медунки в грудні» (100 віршів про любов).

Алла Черній пригадала свої шкільні роки і ті незабутні враження, які залишила у її душі Ніна Федорівна. Перш за все – щира людина, красива жінка, досвідчений педагог. Вручила авторці Почесну грамоту за сумлінну і багаторічну працю, за вагомий внесок в освітню та культурну спадщину Рівненщини і запросила Ніну Миколайчук на презентацію книги «Райдуга з роси» в РОІППО.

«А я Шевченка хочу прочитати», – запевняє Катерина Попкова і читає натхненно, проникливо, як навчила майстриня, багаторічний керівник «Театру слова». За нею – Тарас Костевко («Люблю село»), Дарина Шапран («Поетичний кіт») та інші.

Композитор і співачка Жанна Горошко представила пісні «Іду на прощу до Шевченка» та «П'яннєвська республіка УПА» у виконанні дитячого хору Будинку культури.

Слово – героям книги: Тамарі Жомер та Володимиру Козлюку, багаторічному директору школи («Тамарчині бувальщини», «Казка про осяяння»).

Нинішня директорка Лариса Кравчук – натхненниця і організаторка свята – озвучила вітання ювілярці від академіка Миколи Жулинського, директора Інституту літератури НАН України, професора Івана Ющука, Любові Голоти, головного редактора газети «Слово Просвіти», яка надавала свої шпальти для друкованого слова учительки і поетеси Ніни Миколайчук, Марії Базелюк, головного редактора газети «Нація і держава», випускниці школи.

Та найбільш хвилюючою миттєвістю свята, сказати б – його родзинкою – було прочитання в ролях інтимної лірики зі збірок «Райдуга з роси» та «Барви самоцвітів» (священик Роман Жарчинський та вчителька Юлія Тонего). До речі, у презентованій збірці є твори Юлії, а також інших молодих авторів: Тетяни Павлишиної, Василя Артюха, Олексія Іванова, Євгена Поліщука.

Отож, будуємо дорогу до Храму, як сказав маленький Пілігрим, притчу про якого так зворушливо нагадала Евеліна Радомська, учениця, закохана в рідне слово. Усі ми – великі у своїй малості, якщо будемо разом. Чи легко було Пілігримові штовхати поперед себе важкенний камінь? А будувати Храм Душі у цьому великому вселюдському Храмі природи, у нинішньому корисливому світі, що притомився вже від бездуховності, беспам'ятства, продажного нехлюйства?! Храм Душі неможливо вибудувати водночас і навіки. Духовні цінності необхідно примножувати кожного Божого дня працею, традиціями, вірою, надією, любов'ю і творчістю. Українці – працьовита і неймовірно творча нація, для якої добробут і культура нероздільні. Бо, як сказав великий наш Кобзар Тарас Шеченко:

Не вмирає душа наша,
не вмирає воля.
І неситий не виоре на дні моря
поле.

Доторкнімось, піднімімось до Великого Храму Душі нашого єдиного національного лідера і будьмо в ньому. Черпаймо з нього силу, віру та любов. Пригорнімось книгою до нев'янучої краси українського Слова. Шануймося!

Світлана ПАРХОМЕЙ,
голова профкому Острожецького
навчально-виховного комплексу

ТЕАТР УКРАЇНСЬКОЇ ТРАДИЦІЇ

ВЕРОНА НА ПОДОЛІ

«Гдє ві сохнітє бєльйо?» чи «У Києві, на Подолі» – саме під такою назвою відгриміла з повним аншлагом 14 листопада 2017 року вистава Театру української традиції «Дзеркало» під керівництвом Володимира Петранюка, Голови Дніпровської районної організації Конгресу Українських Націоналістів.

Цього осіннього вечора у Київській академічній майстерні театрального мистецтва «Сузір'я» зал був заповнений вщерть, не зважаючи на той факт, що вистава, створена режисером В. Петранюком ще в 2005 році – була вже зіграна театром понад 600 (!) разів.

У чому ж секрет такого успішного довголіття в репертуарі театру і любові глядача?

Історія кохання єврейської дівчини і українського хлопця відбувається в нашій українській Вероні, на Подолі. Дві родини «Монтеккі-Капулетті» сваряться і миряться, та їхнім дітям – Рахільці і Богдану – не цікаві релігійні і соціальні проблеми та розбіжності, що ділять мешканців дворику на Подолі. Їм цікаві вони самі. Їх любов не поділена звичаями і віросповіданням: «Ми з одного племені, кохана! Ми з тобою Божого племені, і наші діти будуть жити у своєму дворі, а не в приймах», – каже український Ромео своїй єврейській Джульєтті. Мабуть, у такої молодої пари варто повчитися багатьом нашим сучасникам. Не дивлячись на те, що все це відбувається як анекдот, – меседж вистави поважний і вічний: любов переможе і війну, і сварки або ж (лат.) «Amorvincitomnia»!

Непересічна гра акторів, світло, звук, декорації – все заворожує і переносить у неймовірну атмосферу післявоєнного київського дворика на Подолі. Пісні, танці, українські і єврейські жарти, рецепти єврейської кухні, які хочеться записати, і навіть чарчина вина для гостей – все відбувається під час дійства, яке ні на хвилину не відпускає увагу глядача. Не дивно, що в кінці вистави майстерну гру акторів зал знову вітав стоячи, гучними оплесками і квітами. А чим саме закінчиться історія кохання єврейської дівчини Рахілі і українського парубка Богдана, – краще дізнатись, таки сходивши на цю беззаперечно веселу і яскраву виставу, у виконанні акторів Театру української традиції «Дзеркало».

Ну і «…Как гаварят у нас в Бердічєвє… Спітє бистрєє, нам нужни подушки…».

Найближча вистава відбудеться 25 грудня 2017 року, у Київській академічній майстерні театрального мистецтва «Сузір'я».

Замовлення та бронювання квитків за тел.: (063) 226-12-26, (050) 744-26-06.

Віра ЗОРІНА
Фото Леона Паволоцького

ГОЛОС РОЗСТРІЛЯНОГО ВІДРОДЖЕННЯ

ОД МИНИ МАЗАЙЛА – ДО МІШІ-ҐРІШІ-АЛЬОНИ-КРІСТІНИ...

У вступному слові до двотомника «Микола Куліш» (К.: Дніпро. 1990) Лесь Танюк називає Миколу Куліша видатним майстром українського красного письменства. Разом з тим він правдиво відзначає, що Микола Куліш, як і багато його друзів по «розстріляному відродженню»… почали свій «незавидний, проте повчальний революційний маршрут» як марксисти-ортодокси і навіть пропагатори найбільш скрайніх постулатів доби революції, громадянської війни та «військового комунізму». Його дружина Антоніна Куліш писала: «Пам'ятаю, як говорив він про слова конституції «вплоть до отдєлєнія»; йому ж хотілося будувати вільну і незалежну Україну, хоч і на комуністичних засадах». Саме тому поданий тут матеріал претендує на повну об'єктивність, що написав його комуніст, паче того – марксист-ортодокс.

Академік Микола Жулинський писав про іншого Куліша – Пантелеймона, – що той осуджував насильство і руйнівну силу повсталого люду. Його передусім лякала анархічна розлютованість віками гнобленої черні, яка у своїй кривавій помсті за наругу і насильства може змести з лиця землі не лише храми культури, духовні святині, але й заповіти загальнолюдської моралі.

Те трагічне передбачення Пантелеймона Куліша збулося після більшовицької революції, і вже Микола Куліш у своїх ранніх творах і листах правдиво показав тогочасне безмірно жорстоке і трагічне життя. Подаю тут витяги і цитати із двотомника Миколи Куліша. Особливо корисно буде почитати це тим, які безперервно нарікають на життя в Незалежній Україні, говорять навіть про голодомор і геноцид, натякаючи, що колись було краще.

Спочатку вказую назву твору і рік написання, а потім витяги й цитати. Свої думки й коментарі викладаю курсивом.

Василь ШПІЦЕР

Микола КУЛІШ

* * *

По весям и селам – 1921–1924

Миколу Куліша партія направила перевірити стан шкіл у селах і провести скорочення чисельності викладачів. Ось що він зобачив.

Я осматриваю школьное здание и службы. Широкий двор зарос бурьяном и колючками. Всюду запустение и одичание. Неужели нельзя было огород завести или хоть цветники разбить? До революции здесь помещалось начальное училище и, говорят, кроме сада, была еще и пасека.

Следующая и последняя комната – изолятор. Нар нет. На полу кучи соломы и грязные рогожки.

Где же дети? – спрашиваю я заведующую. Она снимает ночник и освещает солому и рогожи. Кучи вдруг начинают шевелиться, и оттуда показываются детские головки.

Это изолятор. Двадцать чахоточных и трахомных детей.

Я чувствую как у меня поднимается на голове волос, и спина наполняется ледяным холодком... Видел виды, но такого еще не видел.

Еду дальше. Пески кончились, Перед глазами безбрежная степь. В дороге меня застигает ночь и дождь. Голодные и бессильные лошади отказываются идти. Подводчик встает и начинает их бить. Бьет долго, с лютой злостью и отчаянием. На мои протесты он отвечает: все равно, завтра, послезавтра подохнут...

Отак поступали з кіньми, яких насильно забрали у багатших селян і передали комунарам-біднякам. Свого коня жоден господар не бив би так люто, а, навпаки, підштовхнув би віз.

Обычно в провинции вокруг детского дома ведется неустанная и мелочная борьба общественных групп, мелких группировок и отдельных лиц. При обострении борьбы дом начинает раздираться бесконечными комиссиями, ревизиями, иногда вторжением милиции, агентов ЧК, и, наконец, происходит смена персонала. В результате – никакой отчетности, никаких следов прошлого, а в конце-концов развал и одичание детей.

– Ти думаєш, що в суді присудять по правді... Ов-ва, жди правди од суда. Василь дасть судді хабаря, і квит...

Так говорят в темную ночь дети.

Як бачимо, вже «на зарє совєтской власти» суди були продажні, про що знали навіть діти. Прикро, але нічого не змінилося до наших днів, і суди залишаються продажно-совковими.

Я проезжаю через немецкие колонии. Недавно еще богатые и хозяйственно крепкие, цементированные немецким трудолюбием, обильные всеми благами чернозема, они теперь выглядят иначе. Во всем видно запустение, уныние, упадок. У дворов бродят тощие коровы. Лошади, которыми славились колонии, шатаются от бескормицы и дохнут.

Школы в безнадежном состоянии, детская аудитория редеет с каждым днем. Немецкого учителя, спаянного с обществом кровно, материально и духовно, в этом году ожидает голод. Все мысли вокруг хлеба и грядущей голодной зимы. Наступающий голод первым своим ударом сметает наш неокрепший фронт просвещения. Он рушится и, кажется, надолго.

Останавливаюсь на полчаса в хуторской школе. Вокруг школы одинокие кулацкие хутора. Прочные постройки, скирды прошлогодней соломы, хаты под черепичными крышами, стадо коров в степи. Школьное здание сохранилось вполне. Я попадаю в кухню, и меня обдает теплым, пахнущим мясными блюдами воздухом. На столе груда свежего мяса. В углу икона. За партами несколько подростков-девочек, круглоголовых, краснощеких, в чистых, на городской лад пошитых платьях. Младшие группы уже разошлись по домам.

С внешней стороны как будто бы все благополучно. Но кто меня уверит, что в этой школе «на досуге» дети не учат молитв и закона божьего.

Не виникає у Куліша запитання, чому в хуторах, куди ще не добралася комунізація, люди живуть ситно і заможно. Його тривожить, чи «дети не учат молитв и закона божьего». Не визріває в нього і думка, чи не краще було б всюди відродити колишню господарку, щоб мати що їсти, а вже потім поступово, за бажанням ледащо, які не хочуть і не вміють працювати, творити комуни.

Учительство, доведенное голодом до крайнего отчаяния и ужаса, в предсмертной тоске посылало своих гонцов просить о помощи. Взрослое население разбегалось, покрывая дороги и поля трупами. В двух селах были зарегистрированы случаи людоедства. Родные убивали детей, начиная с младшего в семье, потрошили по ночам, ставили в печь и жарили. Говорили, что жаренное человеческое мясо появлялось даже на базарах наряду с кошачьим, собачьим и лошадиным.

В полдень добираюсь до большого села К-ней и заезжаю в детский дом. В низеньких грязных комнатках жужжат мухи и несет зловонием от грязных жалких детских постелек. Нет ни одной наволочки. Водянистая, набухшая кожа на лицах детей делает их чрезвычайно полными и округлыми. Это не детские глаза, а скорее всего крошечных стариков, ожидающих смерти. Недавно был врач, который после осмотра детей заявил, что 50 % их уже нельзя спасти.

Я качу степью. Редко, редко встречаются полоски ржи и ячменя. Все степное пространство заросло травой, бурьянами и будяками. Степь одичала, степь мало даст желанного хлеба.

А чому «степь одичала»? Чому сільська біднота не бере землю, якої нібито прагнула, коли вона належала заможним селянам і поміщикам, і не господарює? А тому що на землі потрібно тяжко працювати, чого сільська біднота якраз ніколи не прагнула.

Вот на дне балки рассыпалось село. Школа, мрачное каменное здание без дымоходных труб, с зияющими, как черные раны, разбитыми стеклами. Черепичная крыша и стены покрылись грязью и плесенью. Я постучался в двери. Послышались медленные шаги, и передо мною появилось живое человекообразное существо, обросшее гривой седых волос, полуобнаженное, в лохмотьях и с палкой в руках.

Очевидно, школьная прислуга, – решил я и спросил: «Можно ли видеть вашу учительницу?» Существо вдруг заволновалось: «Я учительница...»

Так я странствовал на велосипеде от села к селу, пока не набрел на один большой и глухой хутор. Первый сытный уголок на моем пути. Чисто, уютно, приветливо глянули на меня беленькие комнатки в школе. На окнах и на полу цветы в вазонах. Гитара. Этажерка с книгами. За чайным столом две нарядные учительницы и галантный во всех отношениях фельдшер. На столе чай, белый хлеб, сливочное масло. Я опешил. Неужели тут нет голода! Каким чудом эти хутора оказались вне его смертельного дыхания!

Все дуже просто – до тих хуторів ще не досяглося своїми ненаситними руками комуністичне голяцтво. Проте чомусь ані автор, ані ніхто інший не пропонує й не вимагає повернутися до старого укладу життя, щоб позбутися голоду. Прагнуть або обібрати середняків і куркулів і зробити їх також голими-босими, або просто людей знищити, а майно забрати і прогайнувати – щоб усі були рівними у бідності.

Листи до Івана Дніпровського – 1923–1934

За понад десять років Микола Куліш написав до свого друга шкільних літ 61 лист (принаймні, стільки надруковано у двотомнику).

Вийшло так, що українізували початкову школу, вивели % (здається, на Одещині 62), а коли діждали осені, то виходить, що цей рік більш як 1000 шкіл на Одещині не матимуть українського букваря. (Добра українізація). – 1924 р.

У Зінов'євську жара, мухи і вонь. Ходять вулицями баришні і глузують з українізації. – 1925 р.

Справлю собі пальто. Куплю нову кепку і нарешті почну «ухаживать» за женщинами.

На цьому й закінчую свого листа. Бажаю тобі, Жане, набрати 80 кіл, а тьоті Марусі 90, а то й цілий центнер (!). – 19/Х 33.

Листа написано у розпал голодомору 1932–1933 років, коли сотні тисяч українців «набирали вагу», опухаючи з голоду. Що з ним сталося? Мабуть, його вже настільки залякали за «націоналізм», що він змушений був фальшиво підсвівувати партії. Це підтверджується наступним листом, написаним через три дні.

Зараз я, Жане, переглядаю увесь свій партійний, громадський і особливо літературний шлях, здираю з себе всі помилки і жорстоко самокритикуюся. Написав до редакції «Комуніста» великого листа. Коротко його зміст: 10 – 7 = 3, себто, що мені треба викреслити з десяти років моєї літпраці (саме в листопаді 1923 узявсь за «97») сім років, що пішли на «Малахія», «Мину», «Пат-сонату», боротьбу з ВУСПП і т. д. і т. п., що протягом них я перебував на антипартійних позиціях і ходив шляхами місцевого націоналізму.

Разом з тим Антоніна Куліш у спогадах подає й таке:

«Микола... захотів поїхати в село. Перед тим уже їздили інші письменники і, повернувшись, писали, ніби Україна цвіте, збіжжя на полях красується, дівчата заквітчані, у вишиваних сорочках сміються і співають пісень. Як вміли негідники дурити народ!!! Багато хто вірить у це й донині. А тоді вже почався голод в Україні, влада забрала у селян весь хліб, і селяни почали вимирати з голоду.

Микола поїхав, щоб самому побачити, що діється... Повернувся такий сумний та пригнічений, що я налякалася.

– Старенька, якби ти знала, якби бачила, що робиться по селах – це жах. Уяви собі – по дорогах лежать пухлі й мертві люди. Біля матері лежать мертві діти, а вона сама впала через поріг і конає. Навіть псів по селах не стало.

Микола плакав, стогнав і захворів».

Антоніна Куліш у своїх спогадах показала ще одну підлу сторону комуністичної держави:

«Одного разу, напідпитку, щиро заливаючись сльозами, Дніпровський – давній друг Миколи ще з Олешківської гімназії – признався, що він приставлений до нього як сексот, але клявся, що ніколи в світі не продасть свого ще з дитинства друга.

Мабуть тому й у листі до Дніпровського Куліш писав «Бажаю тобі, Жане, набрати 80 кіл, а тьоті Марусі 90», *сподіваючись, що друг-сексот напише у доносі в ГПУ, що Микола Куліш оспівує багату і щасливу радянську дійсність, де люди гарно харчуються і можуть поправитися аж до центнера живої ваги.*

Лист до Любченка – 1925

... до сумних прийшов висновків: не має майбутнього Україна. Бандити ми й отамани. І не прийде після нас нащадок прекрасний... і ляжемо ми трупом безславним і загородимо двері в Європу.

Листи до О. К. Корнєєвої-Маслової

Це колишній старий монастир – двадцять кілометрів на північ од Києва – і стоїть він між двох гір, над Дніпром. У цей колись монастир ішли спокутувати свої гріхи старі запорожці. Йдучи, пили востаннє горілку, частували друзів, наймали музики і танцювали востаннє од Києва до самого Межигірського Спаса. Потому за ними запиралась монастирська брама і ховала їх од світу. Проте, мабуть, і тут вони

непокоїли (політичне кубло ж!) самодержавну Північ, і тому матінка Катерина це кубло розігнала, а тут заснувала жіночий монастир. Радянська ж влада розігнала, звичайно, і це кубло і заснувала тут цього року Будинок відпочинку для письменників, артистів і художників. І непоганий вийшов, уявіть собі, будинок. Є Дніпро, є місяць уночі, є ставок, є комарі, жінки, діти, є пльотки, є навіть лікар і крокет. 10/VIII 33.

Виходить, що будинок відпочинку (їх у радянські часи називали ще будинками розпусти) не був кублом, а монастир, навіть жіночий, з погляду комуніста – це кубло.

Цими днями я написав листа до редакції газети під назвою «10 – 7 = 3». У цьому листі я, усвідомивши всі свої помилки, викреслюю з своєї літературної роботи сім років. Думаєте легко це робити? 22/XII 33.

Лист до дружини з тюрми

Та знай, старенька, що сиджу я недаром. Винний був у націоналістичній контрреволюційній організації. Хай це буде застереженням для наших дітей і хай вони ніколи не в'яжуться з націоналістами, нехай ідуть тільки одним шляхом – шляхом інтернаціоналізму – 26.1.35.

За кілька останніх років його остаточно застрашили (дружина, яка відвідала заарештованого Куліша у слідчому ізоляторі, була переконана, що його катували), довели до відчаю і безнадії. Пробував покаятися, щоб вижити, і почав навчати цьому дітей. Саме з тих часів пішла перелякана молодь, що відрікалася від батьків – «ворогів народу», від минулого, від традицій, від нації, від мови, від церкви. Далі вони нарджували дітей, яких теж виховували у страху перед державою, з подвійною мораллю, у показній віддості комуністично-гепеушній владі. Народ виродився у примітивний совок, у недокацапів-недомоскаликів, що й донині не хочуть вільної держави: аби лиш зверху дали гречку, окрасць хліба, кілька гривень і воно вже щасливе й готове голосувати та йти на мітинги чи ставати тітушками. А що для побудови держави і створення справедливого та заможного суспільства треба докладати й власних зусиль, – то вже не їхнє.

«97» – 1924 р.

К о п и с т к а. Ось воно! Впіймав! Провокація... От ти, мамашо, не вірила, а воно виходить на моє. (Загнув пальця). Попи – раз. (Загнув другого, третього). Дяки – два. Монахи – три. Пани – чотири.

Г а н н а. Ну?

К о п и с т к а. Монашки – п'ять. Вся ця наволоч робить нам провокацію...

Саме цих п'ять груп простий селянинкомунар визнав головними ворогами сільської комуни.

П а н ь к о (кулаком об стіл). Не йтересно! Годі!.. Набридло мені усе це... Щодня у сільраді: той помер, той помирає, а той пухне... Дурні ми були, що хліб дали вивезти!.. Ходили, шукали, трусили, а що нам за це?.. І обще революція не йтересна стала, от!..

Як бачимо, «ходили, шукали, трусили» й дали вивезти весь хліб самі ж селяни-комунари, котрі потім довідалися, що зерно через Одесу й Херсон вивезли за рубіж.

Можна було б подумати, що робили вони цей грабіж в інтересах комуністичної держави, але, мабуть, немаловажним тут було й оте українське «нехай і в сусіда корова здохне». Сільська чернь вирішила зробили голяками й середняків та заможних господарів, які, до речі, раніше не давали тим вошивцям помирати з голоду.

П а н ь к о. Раз в одного попа ночували... От де сміху було, як на приставленії! Попаді наказали грамофона крутити, а попові гопака танцювати. Ха-ха-ха... Якби ти, Лизько, бачила, як він у рясі...

Справді «смішно» – знущатися над чи не єдиною в селі грамотною людиною, яка навчала їх чистої християнської моралі, хрестила ту потолоч, вінчала й хоронила. Чому ті українці так миттєво морально опустилися, як тільки трапилася така нагода?

Д і д з ц і п к о м. От до чого призвело більшовицькеє движеніє! Людоїдство повелося!.. Ну, що тепер скажеш, товаришу ревком? Та хіба в їх суд є? Більшовицьке движеніє, та й усе!.. Нема бога, нема царя – нема й суда, щоб ти знав!..

К о п и с т к а. Скажи, Орино, ти їла своїх дітей м'ясо? Правду кажи, не бійся!

О р и н а (чудно якось посміхаючись). Їстоньки хотілось. Дуже хотілось. Я прийшла увечері додому, аж Маринка померла. А Л а р и в о н, дай бог йому здоров'ячка, й показує: або всім помирати, або давайте по шматочку їсти Маринку...

К о п и с т к а. Виходить, ви їли мертвих дітей?

О р и н а. Авжеж, мертвеньких! Мертвеньких, мертвеньких... Л а р и в о н, спасибі йому, нагострив ножа... А я стала до ікони, помолилася. І боженька бачив, як Л а р и в о н різав, а нічого не сказав. Тільки осміхнувся... Я їстоньки дуже хотіла, аж в голові каламутилось... Я в печі запалила, пополоскала гарненько, чистенько.

К о п и с т к а (аж хитнувся). Що пополоскала?

О р и н а. Маринку, мою донечку... Хоч їстоньки дуже хотілося, проте я в той вечір Маринки не їла. Л а р и в о н їв і дітям давав. Тільки солі не було... Без солі бідненькі їли... Без солі – без солі...

К о п и с т к а (здвигнувся, повів головою). Ша!.. Кажи тихо!.. Покликала?

П а р а с к а. Не докликалась!

К о п и с т к а. Клименко Захар?

П а р а с к а. Учора пішов в поле корінці копати, нахилився й помер...

К о п и с т к а. А Хурса?..

П а р а с к а. Хурса на печі помер...

К о п и с т к а. Та ти всіх оббігала?.. А Барили, Сирота Юхим, Золото Мойша?..

П а р а с к а. Всіх! Барили десь подалися в город. Сирота п'ятий день у хаті мертвий лежить... (Та й замовкла).

І хоча обманом, залякуваннями вдалося назбирати 97 голосів (звідси й назва п'єси), щоб ограбувати храм Божий і продати золоту чашу і хрест в надії купити чогось їсти, під кінець п'єси село вимирає з голоду, почався навіть канібалізм.

Комуна в степах – *1925*

В и ш н е в и й. А я теж, як побачив свого хутора, подумав – немов сон, поганий сон: млин стоїть, хати не мазані, бур'яни кругом... У мене був квітник, а тепер там що?.. Отут мак у мене ріс і нагідки... Що ви тут наробили, хлопці, ой, що наробили! У мене, було, хутір аж пахкотів, як квітка серед степу бринів, а тепер... Гляну, погляну – все чисто не те. (Аж скрикнув од болю й суму).

... а я про комуну все думаю... Що той головує, той писарює, той агітує, а я, М а к а р е, за всіх роби...

Аякже, коли сільські ледацюги не бажали працювати на себе, то хіба вони захочуть працювати у громаді? Отак будуть пнутися – один у бригадири, другий у польові, третій у обліковці, інший у сексоти, «а ти, Макаре, за всіх роби». Так продовжувалося протягом майже семи десятиліть, поки комуністи будували соціалізм і комунізм. Багато подібного бачимо й сьогодні і саме оті лінюхи, замість працювати й ставати на ноги, намагаються пробитися до корита, а якщо це не вдається, то всіма засобами обпльовувати українську владу та Незалежність України.

М и к и т к о. І хоч би ти раз подивилась на мене суріозно, Мотронько! Бо ніхто ще не любив мене, Мотронько, хіба що папаша, так і той з голоду передчасно помер, а матері й не пригадаю.

М о т р о н ь к а. Цигана в комуну!

Л у к а. Чули? Циган гострий як бритва, голий як бубон, – саме нам під стать. Приймем?

Ц и г а н. Мав колись жінку, діти, шатро. Шатро порвалося, а жінка й діти так до людей позвикали, що як почали люди з голоду мерти, так вони й собі за людьми подалися.

М а к а р. Виходить, діло наше вже циганське, та? Дожилися! Та люди засміють! І так он на сміх піднімають, що не комуна, мовляв, а копиця старців та калік... Понаприймали вас – ні косою, ні вилами, одним язиком плескаєте.

Х и м а. Ну й що? Адже для голоти нам комуну дано. І товариш Ленін сказав...

Зібралися комунари на загальні збори, мовчазні, похмурі, смутні. Важко підвівся Л а в р о:

– Порядок денний сьогоднішнім зборам пропонується такий: перше – про ліквідацію комунальної кухні...

Вибухли голоси. Хто запропонував? Хай сам скаже!

М а к а р (підвівся). Я подав думку, що не треба нам комунальної кухні. Лучче буде, коли кожен собі харчуватиметься окремо...

Л а в р о. Так, Макаре, то не лихо, що хліб вийшов глевкий, – трапляється, а лихо, що дехто з нас ще на ідеологію глевкий. Та по дорозі до соціалізму, ви знаєте, що тая комунальна кухня визнача? (По паузі). Половину дороги, от! Себто – хто доїхав до комунальної кухні, той дойде і до соціалізму. Я голосую. Хто за комунальну, підніміте руки!

А х т и т е л ь н и й. Нон, камради, ще не все. (До всіх). От що, хлоп'ята та дівчата, мужики й баби! Як глянеш отак, на вашу комуну з хазяйського боку – просто жаль бере. Голі, босі, грішним тілом світите. І робите ж, здається, а нічого у вас не виходить. Р'єн, як кажуть французи. Так оце ми вас присоглашаєм: якщо хочете кращої долі зажити, то переходьте до нас у колектив! По десять рублів на обмундировані даємо, харч і всяке меню. Хоч сьогодні приходьте, приймаємо!

Ніхто не прийшов. Не захотіли ані десять рублів, ані обмундировання, ні харчів і всякого меню, бо там треба працювати, а вони робити не любили й не хотіли з дідапрадіда.

А х т и т е л ь н и й. Ну, коли вже на казки пішло, то й я розкажу. Був собі чоловік один на світі. Ну, може, був би і далі, та заманули його одні люди. Заманули, очі зав'язали, вуха агітклейтухом забили та й кажуть – роби-роби, а тоді, як ми розв'яжемо, ти побачиш, соціалізм засвітиться. От той чоловік робить і робить. Та вже другі розв'язали, кажуть – подивись! Подивився – світиться думав, соціалізм, аж то грішне тіло. Ну, земля гуляє, у млині мишва живе й етсетера *(і так далі)*, як кажуть французи. А партія б'ється, бідна, а влада турбується, щоб у державі хліб був. Та де ж йому взятися, коли циган вже в комуні взявся хазяйнувати. (Удав голос цигана): «Або ти, Макаре, хліб роби, а я буду їсти, або я буду їсти, а ти, Макаре, роби...»

Отак загинув Гуска – *1925*

Антоніна Куліш: «Співпрацюючи з театром «Березіль», якось Микола почув скаргу на те, що у його п'єсах мало дійових осіб жінок, а в театрі багато артисток, і кожна з них хотіла б грати у п'єсі Куліша. Тоді Микола написав п'єсу «Отак загинув Гуска»: в цій комедії було 11 жіночих ролей».

Г у с к а. Тулумбас, ви його знаєте, двадцять років апостола в соборі читав, разу не помилився, а оце в неділю, почавши як слід (удаючи) «апостола Павла чте-еніє», раптом чуємо: «Я мав, – читає, – дом на Міщанській ву-ли-ці, одібрали – я оддав, я мав, – бере вище, – дом на Базарній ву-лиці, одібрали – я оддав, я мав, – ще вище, – дом на Садовій ву-ли-ці, одібрали – оддав, дак куди ж ти дивишся... боже?» Та як заплаче, плаче, а тоді як зарегочеться. Істерика-с. Так-с! Бо справді три будинки мав, і всі одібрали, а ви кажете – революції нема, вона скінчилась, га?

Г у с к а. Стоїш, а в повітрі ще дужче паскою пахне, бо вдома вже печуть, та як!

С е к л е т а С е м е н і в н а (у спогадах). По триста яєчок у паски клала...

І в д я. Одних жовтків!

С е к л е т а С е м е н і в н а. Самих жовтків! А Киящиха, Мар'я Панасовна, п'ятсот сорок поклала.

Г у с к а. Чотирнадцятого апріля. Точно... І от вже до плащаниці йдемо. Пам'ятаєте?

І в д я (у спогадах). Дівочки, як анголятка райськокрилії, в голубому, в білих комірчиках, пам'ятаю: Устонька, Настонька, Пистонька, Хростонька, Христонька, Онисонька, Охтисонька попереду, а Саватій Савлович, а Секлета Семенівна, як голуб з голубкою, позаду...

Ковбасою, паскою пахло все життя! А тепер?

Як гарно описане святкування Великодня в українській сім'ї перед приходом комуністичних правителів, з якою любов'ю показана родина Гуски! А тепер батько цієї великої родини – звільнений з посади й заляканий пролетарською бандою – сидить вдома та боїться зайве слово сказати. Його донечки взагалі не мають жодних перспектив, бо через своє «непролетарське» походження не зможуть знайти роботу, також не зможуть вийти заміж, бо достойні женихи загинули на війні Першої Світової, а решту потім нищили ленінсько-троцькістські розбійники, що пішли війною на Українську Народну Республіку. Багатьох заслали на Сибір, посадили в тюрми, відправили на каторжні роботи. А пролетарсько-бідняцькі женихи, звичайно, не «опустяться» до того, щоб одружитися з освіченою, добре вихованою дівчиною з благородної, колись заможної сім'ї. За таких умов небагато треба, щоб з'їхати з глузду чи стати божевільним або й накласти на себе руки.

Хулій Хурина – *1926*

С е к р е т а р. Запитання Чухальської сільради... До цього розписка: Я, громадянка Пистимія Окопна, продаю свого чоловіка Кирийона за пляшку горілки Марфі Озерній. Були за свідків... Всіх п'ятеро... я розписуюсь – Пистимія Окопна.

Б о ж и й. Ну?

С е к р е т а р (читає). Чухальська сільрада просить повідомити, чи може таке бути?

Ось до чого за неповних десять років докотилась загальнолюдська мораль.

1-й с в я т и т е л ь. Жони мироносиці!.. Сказав Господь: загинеш, згинеш, Україно, не стане й сліду на землі... Чи не так воно сталося?.. Що бачимо ми? Червоний антихрист блює на нашу Україну скаженою піною... Стліває віра й правда, сумно шумлять і стогнуть святії навіть верби, звівши свої попалені віти до небес... Стогне соборна Україна, як старчиха, бо обідрана стоїть уночі... Комуністи і жиди пограбували й запоганили мощі наші...

С е к р е т а р. Товаришу Божий!.. Поштова вулиця в нас уже має революційну назву...

Б о ж и й. Яку?.. Коли?..

С е к р е т а р. Імені Фрідріха Енгельса... Затверджено в протоколі великої президії виконкому ще року 1921-го за № 5421...

Голод, холод, розруха, а комунари вже у 1921 році навіть у селах перейменовують вулиці. Коли ми взялися відновити історичні назви львівських вулиць у 1990 році, то нащадки тих комунарів скиглили, що грошей і так бракує, краще пустити їх на щось інше.

Я м к а. Я думаю, що можна буде... Все одно Фрідріха Енгельса громадянам нашим тяжко вимовити... І візники плутають... Везуть до маклера Енгельсона.

П т а ш и х а. Женвіддил? Знаємо!.. Як був церковний шлюб, то був і чоловік мені люб, а як пішла реєстрація, то знайду із двадцять я... Оце усе їхнє повчення.

Зонá – *1926*

К у ч к а. Темний! Не бачу вашої революції! В клубі цигарки палять і матюкаються... А в церкві, сину, тихо, і я тепер, немов оце бачу... свічки... сонце у вікнах...

П у п. Авжеж песимізм! Б'ємо у весільні бубни, а життя кричить: «Караул!» Електрифікація! Кого? Чого? Вошей? Солом'яних хаток? Гною?

П у п. Товстозаде міщанство заплювало революцію! Був Жовтень. Був ранок. На обріях у мареві дзеркалилась комуна... А тепер? Квіточки, болонки, моди і поруч злидні, старці, купи гною? Зонá! Порожньо і сифілістично в степах республік.

Хто старався, працював, той і доробився до «квіточок, болонок, мод», а ледарюги, гаволови, лежебоки залишилися злиднями, жебраками, купами гною, які ще й із занепадом сімейної моралі, поширеною розпустою лише плодили сифіліс.

П е р ш а ж і н к а. Ха-ха-ха! Ще що видумали!

Д р у г и й р о б і т н и к. Їй-бо, Ваню! Шусть на жінки! На півгодини!..

Д р у г а (регочеться). Ти здурів, Степане...

П е р ш и й р о б і т н и к. Для разнообразія?

Д р у г и й р о б і т н и к. Так, Ваню! Щоб без розврату! Бери мою, а я твою!... На один раз, і більше щоб ні-ні-ні...

П е р ш и й р о б і т н и к. (пригортаючи жінку другого). Дайош! Бери мою!

П е р ш а ж і н к а (до чоловіка). Ванічко... А бити не будеш? З ревнощів?

П е р ш и й р о б і т н и к. Дурна ти... тут по-друзьки, по-хорошому... Випили, погуляли, помінялись, і шабаш!

Д р у г и й р о б і т н и к. Без розврату... (помінявшись жінками, розходяться).

П у п. Товаришу бульваре! Товариші дерева, кущі, стовпи, ліхтарі! Христос – мрія! Його не було, нема й не буде... Одні попи... І соціалізм – хвора мрія потомленого людства! Нема й не буде! І вас, товариші дерева, заплюють... А тебе, лисий (до пам'ятника Леніну), за ідеалізм... із соняшної системи вишпурнуть!..

Закінчення в наступному числі.

ПОДОРОЖНІ ЗАПИСИ

СПУСТОШЕНИЙ ДОЩ

Померла цьоця моя, Лєна, татова молодша сестра. За нею, щоправда, ще живі, троє молодших його братів: Володя, Андрей і Василь.

Двічі вдова: поховала двох чоловіків, початком Льоню, тоді Василя. Двічі мати: двох розкішних дочок народила-виростила – старша Світлана, молодша – Інна. Двічі бабуся: онук Вадим і онука Лєна.

З руками золотими. І золотою головою була. В Попільні (це Житомирщина) на місцевому масловому комбінаті, старшим майстром, такі торти пекла-викладала, що ОЙ! – ахові! – завбільшки з круглого обіднього стола! З самого стольного града, Києва, «круті» приїжджали, на свої празники замовляти їй «дива». Затим комбінат зачах – на якийсь склад, з гайками, з болтами-шурупами, одклали добру справу.

Цьоця пустила сльозу, оформила пенсію (вже приспів час) і стала знову ходити туди на працю – чергувати-охороняти свою пам'ять.

Мала ще два городи – по 25 соток кожен: коло хати і в полі. Окрім цього – гуси, качки, кури – на добру сотню набиралося. Перед смертю ще й козу завела. Все це ретельно боронив вірний «баскервільський» пес Пірат.

Зготувала патрати два гусаки. Все розпалила-розжарила-нагріла. Сіла за стола. Захрипіла. І – заснула. Навічно.

Діти-сусіди ждали-чекали. Сподівались-думали, мо' десь одійшла в справах. Потому спробували відкрити в хату двері: проте зсередини, в скважині, уперся на світло ключ.

Інна, молодша дочка, через кватирку, відчинила вікно. Мама за столом спала, уже без жодних сподівань очутитись-повернутися…

…Було це позаторік, у п'ятницю, 30 днем жовтня. До мене се горе долетіло десь у середу, третього листопада. За кілька день поправив на голові чорну тасьму (вона саме була тут до діла) і спорядився-налаштувався на Попільню.

«Їдь до Андрея, в Кам'янку, там тоді розберешся», – нарадив у мобільний з Лубен батя.

…На розі Хрещатика і бульвару Шевченка зачепився з табуном луганських «малолєтніх». «Нізащо не повірю, що ви під собаками-автоматами голосували за «рускій мір», – ніжно до них. «Ми нє зналі», – якось, ніби виправдовуючись, вони. «Шо ви «нє зналі»? – вже завівся я. – «Чого ж не поїхали в Росію? А всі – сюди? Статус бєженцев – раз. Рускіє школи вам одкривай – два. Горшки за вами носи – три. І всьо остальноє. Ми ж тут бандеровци-фашисти? Як це воно виглядає, мужики? Мабуть же ж, треба родіну свою їхать защіщать? Чи як ?!» – не одпускав я. Це їх збісило. Вмить мою праву брову дістала викинута різка рука. Потому, зрозуміла річ, вони ноги в руки – втікати.

«Назад!», – схотів хоч так дістати я навздогін. Та було вже пізно: діти по-взрослому накивали п'ятами, точніше, підбитими «буцами».

Це «по-нашому», – подумалося мені перегодом.

В Ірпінь, у Будинок творчости, до себе, не поїхав. Піднявся по Богдана Хмельницького. На розі з вулицею Івана Яковича Франка функціонував нічний «Кофе Хауз». Там з Дмитром-барменом (він прихилився до мене зі своєю українською) до ранку кавували-мінералили. В сьомій розсталися-розчахнулися. За годину, через кілька будинків, донизу, до своєї поліклініки. Ще за годину хірург, Єкатєріна Олєґовна, вклала мене на операційного стола. «Обработать!», – глянула наказово на медсестру. Потому повернулася: «Нєт! Сопронюк – творчєскій. Сдєлаю сама». Я лежав під її руками, час по час повторюючи, що вони в неї оберегові. «Ну што же ето такоє? – не вщухала моя хірургіня. – Ми ж іх прінялі. Нада как-то васпітивать…»

«Воспітаєш» їх», – подумалося мені.

«Будєтє пісать заявлєніє?»

Хто його писатиме і куди: їх уже й слід простив.

«Нє поєдєтє на могілу – пєрєвязкі єжєднєвно. С утра. І таблєткі на пять днєй. «Цифран 500». Вот рєцєпт».

До неврапатолога не пішов – черга була, шалена.

…З товариством пом'янули цьоцю. В кишенях шелестіла якась енерґія: отож, на Попільню. Коли приїхав на місце – в небі вже висів непроглядний глухий вечір. Січено різав дощ. До Кам'янки – там хазяйнував Андрей – було кілометрів 10–12; автобуса не став чекати – лабіринтами виплутався з райцентру і – «в ніч». Темінь стояла несусвітня. Дощова мряка «ліпила» куртку. Подеколи мене минали, сліпуючи, машини. Йшов майже «внікуди». І в цьому «внікуди» ЩОСЬ було.

Дорогою Лєна не сходила з думки. Скільки разів, у моєму збуреному непередбачено-бунтівному житті, коли «прижимало», вона ставила мені плечі: тулила-хистила. Та власне всього було: «разработки», «слєжки-наружки-прослушки». Здавали-викидали… Проти ночі лишався, простонеба. Їхав до неї. Вона, нічого не питаючи, приймала-гостила-стелила.

«Скільки треба – стільки будь», – давали тепло її очі.

Мені гарно там писалося. Половину поетичної збірки свого «Самотнього вовка» написано в Попільні, в її хаті.

«Саш… Що ти там пишеш, увесь час?».

«Колись побачиш», – усміхався я.

«Господи! Що я в цьому житті взагалі бачила, крім роботи?» – скрушно зітхала вона. – «Коло землі важко робить. Та й писати, мабуть, не легше. Якщо справжнє…»

За такими розмовами жали-косили, набирали хрін, везли його на консервного завода. Здобувались на якісь гроші.

…Між тим сирий місяць висвітив вказівного дорожнього знака – та й то вже позаду мого силуета. Повернув назад: «Кам'янка», – затьмяніли літери і за ними стрілка, що вказувала праворуч. Завернув. Попереду бовваніло-спало, розхристаними вулицями, село. В Андрея був кілька разів. Та коли то було! Здається, з покійним його тезком, Андрієм Єсипенком, років 14–15 тому і серед білого дня. А тут, уже майже доходило ночі. Тараса Шевченка, 29, – так, видається, казав батя. Плутано-путано все, та ще й за темного. Хоча очима дорогу до хати пам'ятав. Одначе знову ж таки: коли то було…

Десь траплялися які-не-які вогні. Сірий дощ кутав шлях.

Несподівано з придорожньої «кафешки», що виросла з-під землі, – якась молодиця.

«Шевченка туди, попри став», – кинула назустріч. – І так само вросла в темінь, як і виросла.

Тарас Григорович і вулиця його імени, вітром, покликали до себе. Шляхом, на лавині, проступили ще двоє захмелілих чоловіків. Щось дуже і довго до мене гукали – кликали. Я, вже бувалий з цього приводу в бувальцях, добре розумів, що тут цигаркою не обійдеться: або ти їх, або вони тебе, – що куди ймовірніше і вірогідніше: домашні ж таки: тому взяв за взірець молодицю і розчинився в спустошеному темному дощі…

Перша-ліпша хата – питатиму, – сказав собі. Щось зажевріло, світлом. Підійшов.

«Андрея Сопронюка хата? Третя, зразу з цього боку буде», – вийшов до мене з вечоровим добром хадзяїн.

Бог таки є на світі, – проказав у душу.

…В Андрея перебув ніч. На ранок – у Новоселицю, на Краснянку. До діда Яші-баби Сані, вже спочилих, у Бозі. З автобуса – пішки. В ногах – місиво. Непролазне. В'язке. Довкруж пустка. І цей спустошений дощ. Крізь який – ДОРОГА. Туди. На могили. Через глухий, замкнений од життя, хутір, колись живу, Краснянку. Вже не думав про тривіяльні речі, про сенс життя. Просто йшов, згадуючи, як тут усе БУЛО. І ЦЬОГО ВСЬОГО вмент, раптом, не стало. Настала ця дощова спустошеність. Перекинуті плоти. Чагарі. Бур'яни. Далі ставок, між двома горами. Там колись Корченковими «снастями» тягали линків-карасів-окунів. Потому баба Саня чаклувала над ними, в сметані – всій родині, на вечерю.

Одразу за покинутим хутором – могилки. Власне могилок, як таких, уже не було. Все – плетевом. Заросле. Давнє. Знайшов дідів. Поседів. Очі зволожились, заговорили. Дощ шелестів і далі. Спустошений. Набридливий. Надокучливий.

Уже виходив з могил. По праву руку хрест. «Тут лежить Марія. Її в дощ убила молнія», – прочитав.

«Може, Господь одведе» – понадіявся, сподіваючись.

Підняв коміра. До дядька Василя ще. В Роґізну. В Степове. А тоді вже й до Лєни. До неї ж вибирався.

В спустошений дощ.

Олександр СОПРОНЮК

НЕПЕРЕСІЧНА ПОДІЯ

Київському Міському Крейсерському Яхт-Клубу – 50!

У столиці України нещодавно відбулась непересічна подія! Київському міському Крейсерському яхт-клубу виповнилося 50 років з моменту його заснування!

З цієї знаменної нагоди на Дніпрі відбулася святкова регата на честь золотого ювілею клубу, в якій взяли участь десятки суден і професійних яхтсменів, а по її закінченні відбулось вручення кубків переможцям та фотографування екіпажів і яхтсменів. А наступного дня в актовій залі Дарницької РДА пройшли урочисті збори, на яких відбулося офіційне привітання яхтсменів найстарішого яхт-клубу Києва і всієї України від Голови Київської міської держадміністрації Віталія Кличка та перегляд фото і відеоматеріалів з довгої клубної історії. З привітанням виступили віце-президент ВФУ Сергій Поліщук, керівник Центру підготовки кваліфікованих яхтсменів, командор яхт-клубу НАУ Григорій Голембієвський та засновник цього клубу Євген Ударцев. З привітаннями до молодих яхтсменів та спогадами про славну історію КМКЯК поділилися легендарні особитості клубу: один із співзасновників клубу Юрій Бирюкович, голова правління яхт-клубу Олег Панчук, один із старійшин крейсерського яхт-клубу і справжній його літописець, досвідчений яхтсмен, прекрасний оператор і телеведучий Віктор Кущ, героїчні навколосвітники Валерій Дісанович Петущак – яхта «Лелітка», Юрій Бондар та Геннадій Старіков – яхта «Купава», один із авторів на чолі із Олексієм Грищенком першого світового рівня вітчизняного проекту – яхти «Гетьман Сагайдачний» – Євген Платон, керівник – вихователь, багатої на переможців міжнародних змагань вітрильної секції при клубі, заслужений тренер Володимир Яменко, ветеран клубу Юрій Бородянський, та інші учасники урочистостей. У ролі ведучих виступали капітани й відомі письменники й видавці, члени клубу – брати Капранови.

Сімейна династія яхтсменів клубу: навколосвітник Валерій Дісанович ПЕТУЩАК – яхта«Лелітка» з сином Сергієм та невісткою Ларисою (яхта «Слав'яна») після ювілейної регати

Історія клубу розпочалася в жовтні далекого вже 1967-го року киянами, які хотіли своїми руками будувати яхти і вільно ходити Дніпром без підказок держави та партії. В клубі встановлено пам'ятний знак – монумент (на честь ще 45-ї річниці заснування яхт клубу). Це одночасно і меморіал пошани та безмежної вдячності засновнику Київського яхт клубу – Бірюковичу Костянтину Львовичу.

50-річна історія Київського крейсерського яхт-клубу унікальна. Вона наповнена здобутками громади клубу і у вітрильному спорті, і громадянськими вчинками на користь суспільства і своєї держави. Створений 50 років тому, Київський міський крейсерський яхт-клуб має справді легендарну історію. Про неї можуть годинами із захопленням розповідати ветерани клубу. З-поміж досягнень та знаменитих особистостей, якими гордиться яхт-клуб, навколосвітні мандрівники: Валерій Петущак (у 1994–1998 рр. разом з героїчною дружиною (Наталія Македон) здійснив навколосвітнє плавання на власному вітрильнику «Лелітка»), Юрій Бондар з командою, до якої входив і відомий кінорежисер Михайло Іллєнко (здійснив навколосвітню подорож на яхті «Купава» у 2010–2012 рр.), Дмитро Бірюкович, (обійшов довкола світу на шхуні «Батьківщина» з місією «Хай світ пізнає Україну» у 2001–2004 рр.), екіпаж яхти «Гонта», який досяг берегів Австралії. І ось, напередодні ювілею клубу, 10 вересня цього року яхта «Лель» з екіпажем із чотирьох осіб, під керівництвом шкіпера яхти Григорія Щербоноса, який багато років був членом КМКЯК, розпочала з Києва четверту у вітчизняній яхтовій історії навколосвітню подорож! То ж побажаємо столичному клубу-ветерану довгого і безхмарного життя та святкування наступних ювілеїв і нових досягнень його яхтсменів!

Георгій ЛУК'ЯНЧУК

Засновник, шеф-редактор і видавець Степан Брацюнь,
головний редактор – Марія Базелюк.

Редакційна колегія
Володимир Сергійчук, Василь Шпіцер, Ольга Різниченко, Ярослав Радевич-Винницький.

Електронна адреса редакції: nacija@ukr.net

Реєстраційне свідоцтво: Серія КВ № 7970, видане Державним комітетом інформаційної політики, телебачення та радіомовлення України 08.10.2003 р.

Передплатний індекс: 09715

Банківські реквізити: ФОП Брацюнь С.І. Філія ГУ по м.Києву та Київській обл. № 10026/0195. АТ «ОЩАДБАНК». МФО 322669 ЕДРПОУ 2305606776 №26003500849590(UAH)

Газету видрукувано у ТОВ "Інтерекспресдрук"
Замовлення №
Наклад 10 000 прим.
Ціна договірна